

21994A1231(52)

31.12.1994

JURNALUL OFICIAL AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE

L 380/24

ANEXA I

TRATATUL PRIVIND CARTA ENERGIEI

Preambul

PĂRȚILE CONTRACTANTE ALE PREZENTULUI TRATAT,

având în vedere Carta de la Paris pentru o Nouă Europă, semnată la 21 noiembrie 1990,

având în vedere Carta europeană a energiei, adoptată prin documentul final al Conferinței de la Haga privind Carta europeană a energiei, semnată la Haga la 17 decembrie 1991,

reamintind că toți semnatarii documentului final al Conferinței de la Haga s-au angajat să urmărească realizarea obiectivelor și să respecte principiile Cartei europene a energiei, precum și să pună în aplicare și să-și lărgescă cooperarea, cât mai curând posibil, prin negocieri cu bună-credință a unui tratat și a unor protocoale privind Carta energiei, dorind să confere angajamentelor conținute în această cartă o bază juridică internațională sigură și imperativă;

dorind, de asemenea, stabilirea cadrului structural necesar pentru punerea în aplicare a principiilor enunțate în Carta europeană a energiei;

dorind să pună în aplicare conceptul de bază al inițiativei Cartei europene pentru energie, care constă în catalizarea creșterii economice prin măsuri de liberalizare a investițiilor și schimburilor în domeniul energiei;

afirmând că părțile contractante acordă o importanță deosebită aplicării efective a tratamentului național complet și a tratamentului pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate și că aceste angajamente vor fi aplicate pentru realizarea investițiilor în conformitate cu un tratat complementar;

având în vedere obiectivul liberalizării progresive a schimburilor internaționale și principiul non-discriminării în comerțul internațional, astfel cum sunt acestea enunțate în Acordul general pentru tarife vamale și comerț și instrumentele sale conexe și astfel cum sunt prevăzute, pe de altă parte, de prezentul tratat;

hotărâte să elimine treptat barierele tehnice, administrative și de altă natură din calea comerțului cu materiale și produse energetice și cu echipamente, tehnologii și servicii conexe;

preconizând viitoarea aderare la Acordul general pentru tarife vamale și comerț a acelor părți contractante care nu sunt în prezent părți ale acordului și preocupate să ofere un regim comercial de tranziție care să fie de ajutor acelor părți contractante și să nu le împiedice pregătirea pentru aderare;

conștiente de drepturile și obligațiile anumitor părți contractante care sunt, de asemenea, părți la Acordul general pentru tarife vamale și comerț și instrumentele sale conexe;

având în vedere regulile de concurență referitoare la fuziuni, monopoluri, practici anticoncurențiale și abuzul de poziție dominantă;

având în vedere, de asemenea, Tratatul de neproliferare a armelor nucleare, directivele aplicabile exportului de materiale, echipamente și tehnologii nucleare și celelalte obligații sau clauze interpretative legate de neproliferarea nucleară internațională;

recunoscând necesitatea unei eficiențe maxime în explorarea, producția, conversia, stocarea, transportul, distribuția și utilizarea energiei;

reamintind Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, Convenția asupra poluării atmosferice transfrontaliere pe distanțe lungi și protocoalele acesteia, precum și alte acorduri internaționale referitoare la mediu sub aspect energetic și

recunoscând că este din ce în ce mai urgent să se ia măsuri pentru protecția mediului, inclusiv măsuri privind declasarea instalațiilor energetice și eliminarea deșeurilor, și să se adopte, la scară internațională, obiective și criterii în acest scop,

CONVIN DUPĂ CUM URMEAZĂ:

PARTEA I
DEFINIȚII ȘI OBIECT

Articolul 1

Definiții

În sensul prezentului tratat:

1. „Carta” înseamnă Carta europeană a energiei, adoptată prin documentul final al Conferinței de la Haga privind Carta europeană a energiei, semnată la Haga, la 17 decembrie 1991; semnarea documentului final este considerată drept semnarea Cartei.

2. „Parte contractantă” înseamnă orice stat sau organizație de integrare economică regională care a acceptat să facă obiectul prezentului tratat și pentru care tratatul este în vigoare.

3. „Organizație de integrare economică regională” înseamnă orice organizație constituită de către state, către care acestea și-au transferat competențele pentru anumite probleme, dintre care unele sunt reglementate de prezentul tratat, inclusiv autoritatea de a lua decizii cu caracter obligatoriu legate de aceste probleme.

4. „Materiale și produse energetice”, în conformitate cu sistemul armonizat al Consiliului de cooperare vamală și pe nomenclatura combinată a Comunităților Europene, înseamnă articolele menționate în anexa EM.

5. „Activitate economică din sectorul energetic” înseamnă orice activitate economică referitoare la exploatarea, extracția, rafinarea, producerea, stocarea, transportul terestru, transmiterea, distribuția, schimbul, comercializarea sau vânzarea de materiale și produse energetice, cu excepția celor incluse în anexa NI, sau care implică distribuția căldurii în mai multe locuri.

6. „Investiție” înseamnă toate tipurile de bunuri deținute sau controlate direct sau indirect de un investitor și include:

(a) bunurile materiale sau nemateriale, mobile sau imobile, proprietăți și orice drepturi de proprietate, cum ar fi locația, ipotecarea, creanțele privilegiate și gajurile;

(b) o societate sau întreprindere comercială sau acțiunile, capitalul sau alte forme de participare la capital într-o societate sau întreprindere comercială, precum și obligațiunile, titlurile sau alte datorii ale unei societăți sau întreprinderi comerciale;

(c) creanțele lichide sau drepturile la prestații în baza unui contract cu valoare economică asociat unei investiții;

(d) proprietatea intelectuală;

(e) veniturile;

(f) orice drept conferit prin lege sau contract sau printr-o licență sau autorizație acordată în conformitate cu legislația pentru exercitarea unei activități economice în sectorul energetic.

Modificarea formei în care bunurile sunt investite nu aduce atingere caracterului de investiție al acestora, iar termenul „investiție” include toate investițiile deja existente la data de intrare în vigoare sau care au fost realizate după data de intrare în vigoare a prezentului tratat pentru partea contractantă a investitorului sau pentru partea contractantă din regiunea în care s-a realizat investiția, denumită în continuare „data efectivă”, cu condiția ca tratatul să se aplice numai problemelor care afectează aceste investiții după data efectivă.

Termenul „investiție” vizează orice investiție asociată cu o activitate economică în sectorul energetic și orice investiție sau categorie de investiții realizate în regiunea sa de către o parte contractantă, desemnate de aceasta ca fiind „proiecte eficiente ale Cartei” și notificate ca atare secretariatului.

7. „Investitor” înseamnă:

(a) referitor la o parte contractantă:

(i) orice persoană fizică având cetățenia sau naționalitatea părții contractante respective sau cu rezidență permanentă pe teritoriul acesteia în conformitate cu legislația aplicabilă;

- (ii) orice întreprindere sau altă organizație constituită în conformitate cu legislația aplicabilă pe teritoriul acelei părți contractante;
- (b) referitor la un „stat terț”, orice persoană fizică, întreprindere sau organizație care îndeplinește, *mutatis mutandis*, condițiile enunțate la litera (a) pentru o parte contractantă.
8. „A investi” sau „a face investiții” înseamnă a realiza noi investiții, achiziționând total sau parțial investițiile existente sau modificând domeniile de activitate ale investiției.
9. „Venituri” înseamnă sumele rezultate din sau asociate cu o investiție, indiferent de forma în care se face plata, inclusiv profitul, dividendele, dobânzile, creșterile de capital, drepturile de autor, cheltuielile de gestiune, asistență tehnică sau orice alte onorarii sau plăți în natură.
10. „Regiune”, în raport cu un stat care este parte contractantă, înseamnă:
- (a) teritoriul care se află sub suveranitatea sa, înțelegându-se faptul că teritoriul include terenurile, apele interioare și apele teritoriale
- și
- (b) sub rezerva dreptului maritim internațional și în concordanță cu acesta: marea, platforma marină și subsolul său asupra cărora acea parte contractantă își exercită drepturile de suveranitate și jurisdicția.
- În ceea ce privește organizațiile de integrare economică regională care sunt părți contractante, „regiune” reprezintă regiunea statelor membre ale acestei organizații, în conformitate cu dispozițiile conținute în acordul de constituire a acestei organizații.
11. (a) „GATT” înseamnă „GATT 1947” sau „GATT 1994”, sau ambele, atunci când se aplică amândouă.
- (b) „GATT 1947” înseamnă acordul general pentru tarife vamale și comerț, datând din 30 octombrie 1947, anexat la actul final adoptat la încheierea celei de-a doua sesiuni a Comitetului de pregătire a Conferinței Organizației Națiunilor Unite asupra comerțului și ocupării forței de muncă, astfel cum a fost rectificat, amendat sau modificat ulterior.
- (c) „GATT 1994” înseamnă Acordul general pentru tarife vamale și comerț, astfel cum este menționat la anexa 1A a Acordului de instituire a Organizației mondiale a comerțului, astfel cum este rectificat, amendat sau modificat ulterior.
- O parte a acordului de instituire a Organizației mondiale a comerțului este considerată a fi parte din GATT 1994.
- (d) „instrumente conexe” înseamnă, după caz:
- (i) acordurile, aranjamentele sau alte instrumente juridice, inclusiv deciziile, declarațiile și clauzele interpretative, încheiate sub auspiciile GATT 1947, astfel cum au fost rectificate, amendate sau modificate ulterior
- sau
- (ii) Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului, inclusiv anexa 1 (cu excepția GATT 1994), anexele 2, 3 și 4, precum și deciziile, declarațiile și clauzele interpretative din acord, astfel cum au fost rectificate, amendate sau modificate ulterior.
12. „Proprietate intelectuală” include drepturile de autor și drepturile conexe, mărcile comerciale, indicațiile geografice, desenele și modelele industriale, brevetele, topografiile circuitelor integrate și protecția informațiilor secrete.
13. (a) „Protocolul Cartei energiei” sau „protocolul” înseamnă un tratat a cărui negociere este autorizată și al cărui text este adoptat de Conferința Cartei, încheiat de două sau mai multe părți contractante în vederea completării, înlocuirii, extinderii sau lărgirii dispozițiilor prezentului tratat pentru orice sector specific sau categorie de activitate din domeniul de aplicare a acestuia sau pentru domeniile de cooperare prevăzute la titlul III al Cartei.
- (b) „Declarația Cartei energiei” sau „declarația” înseamnă un instrument neobligatoriu, a cărui negociere este autorizată și al cărui text este aprobat de Conferința Cartei, încheiat de două sau mai multe părți contractante în vederea precizării sau completării dispozițiilor prezentului tratat.
14. „Devize liber convertibile” înseamnă monezi care sunt amplu negociate pe piețele internaționale de schimb valutar și amplu folosite în tranzacțiile internaționale.

Articolul 2

Obiectul tratatului

Prezentul tratat stabilește un cadru juridic pentru promovarea cooperării pe termen lung în domeniul energiei și se bazează pe complementaritate și avantaje reciproce, în conformitate cu obiectivele și principiile Cartei.

PARTEA II

COMERȚUL

Articolul 3

Piețe internaționale

Părțile contractante depun eforturi pentru promovarea accesului pe piețele internaționale de materiale și produse energetice în condiții comerciale și, în general, pentru dezvoltarea unei piețe deschise și concurențiale a energiei.

Articolul 4

Interzicerea derogării de la GATT și de la instrumentele asociate

Nici o dispoziție din prezentul tratat nu derogă, în relațiile dintre părțile contractante care sunt părți ale GATT, de la dispozițiile GATT și instrumentele conexe, astfel cum sunt acestea aplicate între aceste părți contractante.

Articolul 5

Măsurile de investiții legate de comerț

(1) Nici o parte contractantă nu aplică nici o măsură de investiții legate de comerț care nu este în conformitate cu dispozițiile articolului III sau XI din GATT; aceasta nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor părților contractante care rezultă din GATT și din instrumentele conexe, precum și din articolul 29.

(2) Astfel de măsuri includ orice măsură de investiții imperativă sau executorie în temeiul dreptului intern sau al oricărei norme administrative sau a cărei respectare este necesară pentru obținerea unui avantaj și care necesită:

(a) cumpărarea sau folosirea de către o întreprindere a produselor de origine internă sau provenind din orice sursă internă, indiferent dacă sunt specificate în termeni de produse specifice, în termeni de volum sau valoare a produselor sau în termenii procentului din volumul sau valoarea producției locale

sau

(b) cumpărarea sau folosirea, de către o întreprindere, de produse sau servicii importate, limitate la o cantitate raportată la volumul sau la valoarea produselor locale pe care le exportă

sau care restricționează:

(c) importul, de către o întreprindere, al produselor folosite în producția sa locală sau în raport cu aceasta în general sau la o

valoare raportată la volumul sau valoarea producției locale pe care aceasta o exportă;

(d) importul, de către o întreprindere, al produselor sau serviciilor folosite în producția sa locală sau în raport cu aceasta, restricționându-se accesul acesteia la schimbul pentru o valoare proporțională cu influxul de devize străine care îi poate fi atribuit întreprinderii

sau

(e) exportul sau vânzarea în vederea exportului de produse de către o întreprindere, indiferent dacă sunt specificate în termeni de produse specifice, în termeni de volum sau valoare a produselor sau în termenii procentului din volumul sau valoarea producției locale.

(3) Nici o dispoziție de la alineatul (1) nu poate fi interpretată ca împiedicând o parte contractantă să aplice măsurile de investiții legate de comerț descrise la alineatul (2) literele (a) și (c) ca o condiție de eligibilitate pentru promovarea exportului, obținerea de ajutor străin, achiziții publice sau pentru programe preferențiale de tarife sau de contingentare.

(4) Fără a aduce atingere alineatului (1), o parte contractantă poate să mențină temporar măsurile de investiții legate de comerț care erau aplicate de mai mult de 180 de zile la data semnării prezentului tratat, sub rezerva dispozițiilor anexei TRM privind notificarea și eliminarea progresivă.

Articolul 6

Concurența

(1) Fiecare parte contractantă face eforturi pentru atenuarea denaturărilor pieței și pentru îndepărtarea barierelor care apar în calea concurenței în activitățile economice din sectorul energetic.

(2) Fiecare parte contractantă se asigură ca, în cadrul propriei jurisdicții, să aibă și să aplice legislația necesară și adecvată pentru a face față tuturor comportamentelor anticoncurențiale unilaterale în activitățile economice din sectorul energetic.

(3) Părțile contractante cu experiență în aplicarea regulilor de concurență trebuie să acorde o mare atenție posibilității de a asigura, la cerere și în limita resurselor disponibile, asistență tehnică celorlalte părți contractante pentru elaborarea și aplicarea regulilor de concurență.

(4) Părțile contractante pot să coopereze în aplicarea regulilor de concurență prin consultare și schimb de informații.

(5) Atunci când o parte contractantă consideră că un anumit comportament anticoncurențial observat în regiunea altei părți contractante afectează negativ un interes important legat de obiectivele definite la prezentul articol, aceasta poate să notifice cealaltă parte contractantă și poate cere ca autoritățile competente în materie de concurență să inițieze acțiuni coercitive adecvate. Partea contractantă care notifică include în comunicare suficiente informații pentru a permite părții contractante care primește notificarea să identifice comportamentul anticoncurențial care constituie obiectul notificării și se oferă în același timp să furnizeze informații suplimentare și întreaga cooperare pe care o poate oferi. Partea contractantă notificată sau, după caz, autoritățile sale competente în materie de concurență se pot consulta cu autoritățile responsabile în materie de concurență ale părții contractante notificatoare și iau pe deplin în considerare cererea părții contractante notificatoare pentru a decide dacă inițiază sau nu acțiunea coercitivă în raport cu comportamentul anticoncurențial invocat, identificat în notificare. Partea contractantă notificată informează partea contractantă notificatoare asupra deciziei sale sau asupra deciziei autorităților competente în materie de concurență și, dacă aceasta dorește, asupra temeiurilor deciziei. În cazul în care este inițiată o acțiune coercitivă, partea contractantă notificată informează cealaltă parte contractantă asupra rezultatului său și, în măsura posibilului, asupra evoluțiilor intermediare semnificative.

(6) Nici o dispoziție din prezentul articol nu impune unei părți contractante furnizarea de informații contrare legislației sale referitoare la divulgarea informațiilor, confidențialitate sau secretul comercial.

(7) Procedurile descrise la alineatul (5) și la articolul 27 alineatul (1) constituie singurele mijloace prevăzute de prezentul tratat pentru soluționarea litigiilor care ar putea apărea în legătură cu aplicarea sau interpretarea prezentului articol.

Articolul 7

Tranzitul

(1) Fiecare parte contractantă ia măsurile necesare pentru a facilita tranzitul materialelor și produselor energetice în conformitate cu principiul liberei circulații, fără deosebire de origine, destinație sau proprietate a unor astfel de materiale și produse și fără discriminări în privința stabilirii prețului pe baza unor astfel de deosebiri, precum și fără impunerea vreunei întârzieri, restricții sau taxe nejustificate.

(2) Părțile contractante încurajează instanțele competente să coopereze în:

- (a) modernizarea echipamentelor de transport al energiei necesare tranzitului materialelor și produselor energetice;
- (b) dezvoltarea și funcționarea echipamentelor de transport al energiei deservind regiuni ale mai multor părți contractante;
- (c) măsuri de atenuare a efectelor de întrerupere în aprovizionarea cu materiale și produse energetice;
- (d) facilitarea interconexiunii echipamentelor de transport al energiei.

(3) Fiecare parte contractantă se angajează ca dispozițiile sale referitoare la transportul materialelor și produselor energetice și utilizarea echipamentelor de transport al energiei să trateze materialele și produsele energetice în tranzit într-un mod nu mai puțin favorabil decât materialele și produsele originare din propria regiune sau destinate acesteia, cu excepția cazului în care se prevede altfel într-un acord internațional existent.

(4) În cazul în care echipamentele de transport al energiei nu permit tranzitul materialelor și produselor energetice în condiții comerciale, părțile contractante nu creează nici un obstacol în crearea unor infrastructuri noi, cu excepția cazului în care se prevede altfel în legislația în vigoare care este în conformitate cu alineatul (1).

(5) O parte contractantă pe teritoriul căreia trebuie să tranziteze materiale și produse energetice nu este obligată:

- (a) să permită construirea sau modificarea echipamentelor de transport al energiei

sau

- (b) să permită alte tranzituri sau tranzituri suplimentare prin folosirea echipamentelor existente,

în cazul în care poate demonstra celorlalte părți contractante interesate că aceasta ar pune în pericol siguranța și eficiența sistemului său energetic, inclusiv siguranța alimentării sale cu energie.

Părțile contractante garantează, sub rezerva alineatelor (6) și (7), tranzitul fluxului stabilit de materiale și produse energetice din, către sau între zonele altor părți contractante.

(6) O parte contractantă pe teritoriul căreia tranzitează materiale și produse energetice nu trebuie, în eventualitatea unui litigiu pe

orice motiv apărut din cauza aceluși tranzit, să întrerupă sau să reducă fluxul existent de materiale și produse energetice, să permită unei entități din sistemul său de control să întrerupă sau să reducă fluxul existent înainte de încheierea procedurilor de soluționare a litigiului descrise la alineatul (7), cu excepția cazurilor în care acestea sunt în mod expres specificate într-un contract sau acord care reglementează tranzitul sau care este autorizat în conformitate cu decizia conciliatorului.

(7) Următoarele dispoziții se aplică litigiului descris la alineatul (6), dar numai după epuizarea tuturor mijloacelor contractuale de soluționare a litigiilor convenite în prealabil între părțile contractante sau între o entitate prevăzută la alineatul (6) și o entitate a unei alte părți contractante care este parte la litigiu:

(a) O parte contractantă care este parte la un litigiu se poate adresa secretarului general printr-o notificare care rezumă obiectul litigiului. Secretarul general notifică toate părțile contractante cu privire la această sesizare.

(b) În termen de 30 de zile de la primirea acestei notificări, secretarul general, prin consultare cu părțile la litigiu și cu celelalte părți contractante interesate, desemnează un conciliator. Acest conciliator trebuie să aibă experiență în problemele care fac obiectul litigiului și nu trebuie să fie resortisant, cetățean sau rezident permanent pe teritoriul unei părți la litigiu sau al uneia dintre celelalte părți contractante interesate.

(c) Conciliatorul caută să obțină acordul părților la litigiu asupra unei rezolvări sau asupra unei proceduri de obținere a unei astfel de rezolvări. În cazul în care, în termen de 90 de zile de la numirea sa, acesta nu a reușit să asigure un astfel de acord, el recomandă o rezolvare a litigiului sau o procedură de obținere a unei astfel de rezolvări și decide tarifele vamale provizorii și alți termeni și condiții care trebuie respectate pentru tranzit, de la data pe care o menționează până la soluționarea litigiului.

(d) Părțile contractante se angajează să respecte și să se asigure că entitățile aflate sub controlul sau jurisdicția lor respectă orice decizie provizorie luată în temeiul literei (c) în ceea ce privește tarifele vamale și termenii și condițiile în cele douăsprezece luni care urmează deciziei conciliatorului sau până la soluționarea litigiului, în funcție de care dintre acestea are loc mai întâi.

(e) Fără a aduce atingere literei (b), secretarul general poate alege să nu desemneze un conciliator în cazul în care consideră că litigiul se referă la un tranzit care face sau a făcut obiectul procedurilor de soluționare a litigiului prevăzute la literele (a)-(d)

și că acele proceduri nu au avut ca rezultat soluționarea litigiului.

(f) Conferința Cartei adoptă dispoziții standard privind derularea procedurii de conciliere și remunerarea conciliatorilor.

(8) Nici o dispoziție din prezentul articol nu derogă de la drepturile și obligațiile părților contractante care decurg din dreptul internațional, inclusiv dreptul internațional cutumiar și acordurile bilaterale sau multilaterale existente, inclusiv normele referitoare la cablurile și conductele submarine.

(9) Prezentul articol nu poate fi interpretat ca obligând o parte contractantă care nu dispune de un anumit tip de echipamente pentru transportul energiei folosite pentru tranzit să ia măsuri în temeiul prezentului articol în ceea ce privește tipul echipamentelor de transport al energiei. O astfel de parte contractantă este, cu toate acestea, obligată să se conformeze dispozițiilor alineatului (4).

(10) În sensul prezentului articol:

(a) „tranzit” înseamnă:

(i) transportul, prin regiunea unei părți contractante, la sau de la instalațiile portuare de pe teritoriul său, în scopul încărcării sau descărcării, de produse și materiale energetice originare din regiunea unui alt stat și destinate regiunii unui stat terț, cu condiția ca celălalt stat sau statul terț să fie parte contractantă

sau

(ii) transportul, prin regiunea unei părți contractante, de produse și materiale energetice originare din regiunea unei alte părți contractante și destinate regiunii acelei părți contractante, cu excepția cazului în care cele două părți contractante iau o altă decizie, pe care o înregistrează în comun în anexa N. Cele două părți contractante pot renunța la înregistrarea lor din anexa N, notificându-și în comun, în scris, intențiile secretariatului, care transmite notificarea tuturor celorlalte părți contractante. Renunțarea este valabilă după patru săptămâni de la această notificare;

(b) „echipamente de transport al energiei” înseamnă gazoductele de înaltă presiune, rețelele și liniile de transport al energiei electrice de înaltă tensiune, oleoductele pentru uleiul brut, conductele pentru transportul nămolurilor de cărbune, conductele pentru produse petroliere și alte echipamente fixe pentru manipularea materialelor și produselor energetice.

Articolul 8

Transferul de tehnologie

(1) Părțile contractante convin să promoveze accesul la tehnologia energiei și transferul acesteia pe baze comerciale nediscriminatorii pentru a favoriza schimburile eficiente de produse și materiale energetice și investițiile și să pună în aplicare obiectivele Cartei, sub rezerva legilor și regulamentelor lor și a protecției drepturilor de proprietate intelectuală.

(2) În consecință, în măsura necesară pentru ca alineatul (1) să aibă efect, părțile contractante elimină obstacolele existente și posibilitatea creării de noi obstacole în calea transferului de tehnologie în domeniul materialelor și produselor energetice și al echipamentelor și serviciilor conexe, sub rezerva obligațiilor de neproliferare și a altor obligații internaționale.

Articolul 9

Accesul la capital

(1) Părțile contractante recunosc importanța piețelor deschise de capital pentru încurajarea fluxului de capital destinat să finanțeze schimburile de materiale și produse energetice și pentru realizarea și facilitarea investițiilor în activitățile economice din sectorul energetic pe teritoriul celorlalte părți contractante, în special ale celor care au o economie de tranziție. În consecință, fiecare parte contractantă depune eforturi să favorizeze accesul la piața proprie de capital pentru întreprinderile și resortisanții celorlalte părți contractante, în scopul finanțării schimburilor de materiale și produse energetice și al investițiilor în activități economice din sectorul energetic în regiunile acestor alte părți contractante, pe baza unui tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat în circumstanțe similare pentru întreprinderile sau resortisanții proprii sau pentru întreprinderile și resortisanții din orice altă parte contractantă sau orice țară terță, regimul utilizat fiind acela care este cel mai favorabil.

(2) O parte contractantă poate să adopte și să pună în aplicare programe care prevăd accesul la împrumuturi, subvenții, garanții sau asigurări publice, în scopul facilitării schimburilor sau investițiilor în străinătate. Aceasta furnizează aceste facilități, în conformitate cu obiectivele, limitările și criteriile acestor programe (inclusiv motivele, obiectivele, limitările sau criteriile privind sediul întreprinderii solicitantului unor astfel de facilități sau locul de livrare a bunurilor sau serviciilor furnizate în cadrul acestor facilități), pentru investițiile în activitățile economice din sectorul energetic al altor părți contractante sau pentru finanțarea schimburilor de materiale și produse energetice cu alte părți contractante.

(3) Părțile contractante caută să încurajeze operațiunile și să utilizeze din plin experiența unor instituții financiare internaționale relevante, pentru aplicarea programelor de activități economice din sectorul energetic, destinate îmbunătățirii stabilității economice și a climatului financiar al părților contractante.

(4) Nici o dispoziție din prezentul articol nu împiedică:

(a) instituțiile financiare să-și aplice practicile de împrumuturi sau de garanții fondate pe principiile pieței și pe considerații prudentiale

sau

(b) o parte contractantă să ia măsuri:

(i) din motive de prudență, inclusiv pentru a asigura protecția investitorilor, consumatorilor, deponenților, titularilor de polițe sau a persoanelor care beneficiază de o obligație fiduciară din partea unui prestator de servicii financiare

sau

(ii) să asigure integritatea și stabilitatea sistemului financiar și a piețelor de capital.

PARTEA III

PROMOVAREA ȘI PROTECȚIA INVESTIȚIILOR

Articolul 10

Promovarea, protecția și tratamentul investițiilor

(1) Fiecare parte contractantă încurajează și creează, în conformitate cu dispozițiile prezentului tratat, condiții de stabilitate, echitate, favorabile și transparente pentru realizarea de

investiții în regiune de către investitorii celorlalte părți contractante. Aceste condiții includ angajamentul de a acorda, în orice moment, investitorilor altor părți contractante un tratament loial și echitabil. Aceste investiții beneficiază, de asemenea, de cea mai constantă protecție și securitate și nici o altă parte contractantă nu va împiedica, în nici un mod, prin măsuri nerezonabile sau discriminatorii, gestionarea, menținerea, folosirea, beneficierea de sau lichidarea acestora. În nici un caz, aceste investiții nu pot fi tratate mai puțin favorabil decât impune dreptul internațional, inclusiv de obligațiile tratatelor. Fiecare parte contractantă

respectă obligațiile care îi revin referitor la un investitor sau la investiția unui investitor din orice altă parte contractantă.

(2) Fiecare parte contractantă face eforturi pentru a acorda investitorilor altor părți contractante, în ceea ce privește realizarea de investiții în regiunea sa, tratamentul definit la alineatul (3).

(3) În sensul prezentului articol, se înțelege prin „tratament” tratamentul acordat de către o parte contractantă care nu este mai puțin favorabil decât cel acordat investitorilor proprii sau investitorilor din orice altă parte contractantă sau orice alt stat terț, tratamentul ales fiind acela care este cel mai favorabil.

(4) Un tratat suplimentar va obliga orice parte a acestuia, în condițiile care urmează a fi prevăzute, să acorde investitorilor altor părți tratamentul definit la alineatul (3) pentru realizarea de investiții în regiunea sa. Acest tratat va fi deschis spre semnare de către statele și organizațiile de integrare economică regională care au semnat sau au aderat la prezentul tratat. Negocierile pentru tratatul suplimentar vor începe cel mai târziu la 1 ianuarie 1995, încheierea acestora fiind prevăzută până la 1 ianuarie 1998.

(5) Fiecare parte contractantă se străduiește, în ceea ce privește realizarea investițiilor în regiunea sa:

(a) să limiteze la maxim excepțiile de la tratamentul definit la alineatul (3);

(b) să elimine treptat restricțiile existente care afectează investițiile altor părți contractante.

(6) (a) O parte contractantă poate, în ceea ce privește realizarea de investiții în regiunea sa, să declare voluntar în orice moment Conferinței Cartei, prin intermediul secretariatului, intenția sa de a nu introduce excepții noi la tratamentul definit la alineatul (3).

(b) De asemenea, o parte contractantă poate în orice moment să se angajeze voluntar să acorde investitorilor altor părți contractante, pentru realizarea, în regiunea sa, de investiții privind anumite sau toate activitățile economice din sectorul energetic, tratamentul definit la alineatul (3). Aceste angajamente se notifică secretariatului și sunt semnate la anexa VC, fiind obligatorii în cadrul prezentului tratat.

(7) Fiecare parte contractantă acordă investițiilor realizate în regiunea sa de către investitorii altor părți contractante, precum

și activităților lor conexe, inclusiv gestionarea, menținerea, folosirea, beneficierea de sau lichidarea investițiilor, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel care se acordă investițiilor propriilor investitori sau investitorilor din altă parte contractantă sau oricare stat terț și activităților conexe, inclusiv gestionarea, menținerea, folosirea, beneficierea de sau lichidarea investițiilor, tratamentul ales fiind cel care este mai favorabil.

(8) Modalitățile de aplicare a alineatului (7) în cadrul programelor în temeiul cărora o parte contractantă acordă o subvenție sau un alt tip de asistență financiară, sau atribuie un contract de cercetare și dezvoltare tehnologică în domeniul energiei, sunt rezervate pentru tratatul suplimentar prevăzut la alineatul (4). Fiecare parte contractantă informează Conferința Cartei, prin intermediul secretariatului, cu privire la modalitățile pe care le aplică programelor prevăzute la prezentul alineat.

(9) Fiecare stat sau organizație de integrare economică regională care semnează sau aderă la prezentul tratat, la data semnării sau depunerii instrumentului de aderare, prezintă secretariatului un raport care rezumă toate actele cu putere de lege sau alte acte privind:

(a) excepțiile de la alineatul (2)

sau

(b) programele prevăzute la alineatul (8).

O parte contractantă își actualizează raportul, comunicând rapid schimbările secretariatului. Conferința Cartei examinează aceste rapoarte periodic.

În ceea ce privește litera (a), raportul poate să indice segmente din sectorul energetic în care o parte contractantă acordă investitorilor altor părți contractante tratamentul definit la alineatul (3).

În ceea ce privește litera (b), examinarea efectuată de Conferința Cartei poate lua în considerare efectele programelor în cauză asupra concurenței și investițiilor.

(10) Fără a aduce atingere celorlalte dispoziții ale prezentului articol, tratamentul definit la alineatele (3) și (7) nu se aplică protecției proprietății intelectuale; în acest caz, tratamentul este acela care este prevăzut de dispozițiile corespunzătoare ale acordurilor internaționale aplicabile protecției drepturilor de proprietate intelectuală la care părțile contractante respective sunt părți.

(11) În sensul articolului 26, aplicarea de către o parte contractantă a uneia dintre măsurile de investiții comerciale, astfel cum

sunt descrise la articolul 5 alineatele (1) și (2), la o investiție a unui investitor din altă parte contractantă existentă în momentul acestei aplicări este considerată, sub rezerva articolului 5 alineatele (3) și (4), o încălcare a obligației primei părți contractante în temeiul prezentei părți.

(12) Fiecare parte contractantă garantează că dreptul său intern oferă mijloace eficiente pentru introducerea revendicărilor și punerea în valoare a drepturilor privind investițiile, acordurile de investiții și autorizațiile de investiții.

Articolul 11

Personalul de bază

(1) Sub rezerva propriilor sale acte cu putere de lege și a normelor administrative privind intrarea, șederea și munca persoanelor fizice, fiecare parte contractantă examinează cu bună-credință cererile formulate de investitorii unei alte părți contractante și de personalul încadrat de acești investitori sau în cadrul investițiilor acestor investitori de a li se autoriza intrarea și șederea temporară în regiunea sa pentru a se angaja în activități legate de realizarea sau dezvoltarea, gestionarea, menținerea, folosirea, beneficierea de și lichidarea investițiilor respective, inclusiv furnizarea de sfaturi sau servicii tehnice de bază.

(2) Orice parte contractantă permite investitorilor unei alte părți contractante care au investiții în regiunea sa, precum și investițiilor acestor investitori, să folosească personal de bază ales de investitorii respectivi sau de investițiile respective, fără restricții de naționalitate sau cetățenie, cu condiția ca acestui personal de bază să îi fi fost autorizate intrarea, șederea și munca în regiunea primei părți contractante și ca recrutarea în cauză să aibă loc în conformitate cu termenii, condițiile și limitele de durată a autorizației acordate acestui personal de bază.

Articolul 12

Compensarea pierderilor

(1) Cu excepția cazurilor în care se aplică articolul 13, un investitor al unei părți contractante care suferă pierderi privind o investiție realizată în regiunea unei alte părți contractante din cauza unui război sau a altui tip de conflict armat, a unei stări de urgență națională, a unor tulburări civile sau a altor evenimente similare care pot apărea în regiune beneficiază din partea acestei alte părți contractante, în ceea ce privește orice restituire, despăgubire sau compensație sau orice altă modalitate de compensare de tratament cel mai favorabil pe care această parte contractantă îl acordă celorlalți investitori, fie că sunt investitori proprii, investitori ai unei alte părți contractante sau investitori ai unui stat terț.

(2) Fără a aduce atingere alineatului (1), unui investitor al unei părți contractante care, în una dintre situațiile prevăzute la prezentul paragraf, suferă pierderi în regiunea unei alte părți contractante care rezultă din:

(a) rechiziționarea investițiilor sale sau a unei părți din aceasta de către forțele sau autoritățile celei de-a doua părți

sau

(b) distrugerea investițiilor sale sau a unei părți din aceasta de către forțele sau autoritățile celei de-a doua părți, care nu era impusă de situația respectivă;

îi este acordată restituirea sau compensația care, în ambele cazuri, trebuie să fie promptă, adecvată și efectivă.

Articolul 13

Exproprierea

(1) Investițiile investitorilor unei părți contractante realizate în regiunea unei alte părți contractante nu sunt naționalizate, expropriate sau supuse uneia sau mai multor măsuri care au un efect echivalent naționalizării sau exproprierii, denumite în continuare „expropriere”, cu excepția cazului în care exproprierea este:

(a) pentru un scop care este în interes public;

(b) nediscriminatorie;

(c) realizată cu garanțiile prevăzute de lege

și

(d) însoțită de plata unei compensații prompte, adecvate și efective.

Această compensație echivalează cu valoarea de piață justă a investiției expropriate în momentul imediat anterior celui în care exproprierea sau anunțarea exproprierii au fost făcute publice oficial și au afectat valoarea investiției, denumită în continuare „data evaluării”.

Valoarea de piață justă este exprimată, la cererea investitorului, într-o monedă liber convertibilă, pe baza cursului de schimb existent pe piață la data evaluării. Compensația include, de asemenea, dobânda la valoarea pieței, stabilită pe baza pieței între data exproprierii și data plății.

(2) Investitorul în cauză are dreptul la revizuire promptă, în condițiile legii părții contractante care a făcut exproprierea, de către o autoritate judiciară sau altă autoritate competentă a acelei părți contractante, a cazului său, a evaluării investiției sale și a plății compensației, în conformitate cu principiile enunțate la alineatul (1).

(3) Pentru a evita orice neclaritate, exproprierea include situațiile în care o parte contractantă expropriează bunurile unei companii sau ale unei întreprinderi care funcționează în regiunea sa și în care a făcut o investiție un investitor dintr-o altă parte contractantă, inclusiv prin deținere de acțiuni.

Articolul 14

Transferul de plăți aferente investițiilor

(1) Fiecare parte contractantă garantează, în ceea ce privește investițiile efectuate în regiunea sa de investitori din orice altă parte contractantă, transferul liber în interiorul și în afara regiunii sale, inclusiv transferul:

- (a) capitalului inițial la care se adaugă capitalul adițional necesar pentru menținerea și dezvoltarea investiției;
- (b) veniturilor;
- (c) plăților efectuate în temeiul unui contract, în special amortizarea capitalului principal și a plății dobânzilor datorate în temeiul unui acord de împrumut;
- (d) veniturilor necheltuite și altor remunerații ale personalului angajat în străinătate legate de acea investiție;
- (e) rezultatului vânzării sau lichidării totale sau parțiale a investiției;
- (f) plăților rezultate din soluționarea unui litigiu;
- (g) plăților compensatorii în aplicarea articolelor 12 și 13.

(2) Transferurile prevăzute la alineatul (1) se efectuează fără întârziere și (cu excepția plăților în natură) sunt efectuate în monedă liber convertibilă.

(3) Transferurile se efectuează la cursul de schimb al pieței de la data transferului în ceea ce privește tranzacțiile în numerar efectuate în moneda de transfer. În absența pieței de schimb valutar, se ia în considerare cel mai recent curs aplicat investițiilor naționale sau cel mai recent curs de conversie a devizelor în drepturi speciale de tragere, cursul ales fiind cel mai favorabil pentru investitor.

(4) Fără a aduce atingere alineatelor (1)-(3), o parte contractantă poate proteja drepturile creditorilor sau poate asigura respectarea legilor privind emisiile, comerțul și schimbul de obligațiuni și executarea sentințelor în procesele civile, administrative și penale, prin aplicarea echitabilă, nediscriminatorie și cu bună-credință a actelor cu putere de lege proprii.

(5) Fără a aduce atingere alineatului (2), părțile contractante care erau state membre ale fostei Uniuni a Republicilor Sovietice

Socialiste pot prevedea în acordurile încheiate între ele că transferurile de plăți se efectuează în moneda acestor părți contractante, cu condiția ca acordurile în cauză să nu trateze investițiile investitorilor altor părți contractante în regiunea lor mai puțin favorabil decât investițiile investitorilor părților contractante care au încheiat aceste acorduri sau decât investițiile investitorilor dintr-un stat terț.

(6) Fără a aduce atingere alineatului (1) litera (b), o parte contractantă poate restricționa transferul restituirii în natură atunci când partea contractantă este autorizată în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) litera (a) sau cu GATT și instrumentele conexe să restricționeze sau să interzică exportarea sau vânzarea în vederea exportului de produse constituind restituiri în natură, cu condiția ca această parte contractantă să permită ca transferurile restituirilor în natură să fie efectuate astfel cum sunt autorizate sau specificate într-un acord de investiție, o autorizație de investiție sau orice alt acord scris încheiat între partea contractantă și un investitor al unei alte părți contractante sau investiția sa.

Articolul 15

Subrogarea

(1) În cazul în care o parte contractantă sau o instituție desemnată de aceasta, denumită în continuare „partea care despăgubește”, efectuează o plată cu titlul de despăgubire sau garanție acordată pentru o investiție realizată de un investitor, denumită în continuare „partea despăgubită”, în regiunea altei părți contractante, denumită în continuare „partea gazdă”, partea gazdă recunoaște:

- (a) cedarea către partea care despăgubește a tuturor drepturilor și creanțelor legate de această investiție

și

- (b) dreptul părții care despăgubește de a exercita aceste drepturi și de a valorifica aceste creanțe prin subrogare.

(2) Partea care despăgubește are dreptul, în toate situațiile:

- (a) de a beneficia de același tratament în ceea ce privește drepturile și creanțele dobândite în temeiul cedării prevăzute la alineatul (1)

și

- (b) de a percepe aceleași plăți datorate în temeiul acelor drepturi și creanțe

ca și cele la care avea dreptul partea despăgubită în temeiul prezentului tratat pentru investiția respectivă.

(3) În orice procedură inițiată în temeiul articolului 26, o parte contractantă nu poate invoca în apărarea sa, în sensul unei cereri reconvenționale sau al unui drept de compensație, sau pentru orice alt motiv, faptul că s-a primit sau se va primi despăgubirea sau orice altă compensație pentru paguba respectivă, în totalitate sau parțial, în aplicarea unui contract de asigurare sau de garanție.

Articolul 16

Relația cu alte acorduri

Atunci când două sau mai multe părți contractante au încheiat un acord internațional anterior sau încheie acord internațional ulterior ale căror dispoziții se referă în ambele cazuri la obiectul părților III sau V din prezentul tratat:

1. nici o dispoziție a părților III sau V din prezentul tratat nu se poate interpreta ca derogând de la dispozițiile acestui alt acord sau de la dreptul de a solicita soluționarea litigiului în această privință în conformitate cu acordul respectiv

și

2. nici o dispoziție a celui alt acord nu se poate interpreta ca derogând de la dispozițiile părților III sau V din prezentul tratat sau de la orice drept de a solicita soluționarea litigiului în această privință în conformitate cu prezentul tratat,

atunci când aceste dispoziții sunt mai favorabile pentru investitor sau investiție.

PARTEA IV

DISPOZIȚII DIVERSE

Articolul 18

Suveranitatea asupra resurselor energetice

(1) Părțile contractante recunosc suveranitatea națională și dreptul de suveranitate asupra resurselor energetice. Ele reafirmă că acestea trebuie să fie exercitate în conformitate cu și sub rezerva normelor dreptului internațional.

(2) Fără a aduce atingere obiectivelor de promovare a accesului la resursele energetice, precum și de explorare și exploatare a acestora pe baze comerciale, prezentul tratat nu aduce în nici un fel atingere normelor părților contractante care reglementează regimul de proprietate asupra resurselor energetice.

Articolul 17

Neaplicarea părții III în anumite împrejurări

Fiecare parte contractantă își rezervă dreptul de a refuza avantajele prezentei părți:

1. oricărei entități juridice, în cazul în care cetățenii sau resortisanții unui stat terț posedă sau controlează această entitate și în cazul în care această entitate nu desfășoară activități comerciale substanțiale în regiunea părții contractante în care este constituită

sau

2. unei investiții, în cazul în care partea contractantă care refuză stabilește că este vorba despre investiția unui investitor dintr-un stat terț cu care sau în legătură cu care partea contractantă menționată:

(a) nu întreține relații diplomatice

sau

(b) adoptă sau menține măsuri care:

(i) interzic tranzacțiile cu investitorii din acel stat

sau

(ii) ar fi încălcate sau ocolite în cazul în care avantajele prevăzute de prezenta parte ar fi acordate investitorilor acelui stat sau investițiilor lor.

(3) Fiecare stat păstrează, în special, dreptul de a decide asupra sectoarelor geografice din regiunea sa, destinate explorării și exploatării resurselor energetice proprii, asupra optimizării recuperării lor și asupra ritmului în care pot fi extrase sau altfel exploatare, de a stabili și de a percepe taxele, redevențele sau alte plăți care trebuie efectuate în temeiul explorării și exploatării, de a reglementa aspectele de mediu și de securitate ale explorării, exploatării și valorificării regiunii, precum și de a participa la explorare și exploatare, în special prin participarea directă a guvernului sau a întreprinderilor de stat.

(4) Părțile contractante se angajează să faciliteze accesul la resursele energetice, în special prin alocarea în mod nediscriminatoriu, pe baza criteriilor publicate, a autorizațiilor, a licențelor, a concesiunilor și a contractelor de prospectare și explorare în vederea exploatării sau extracției de resurse energetice.

Articolul 19

Aspecte privind mediul

(1) Urmărind obiectivul dezvoltării durabile și luând în considerare obligațiile care îi revin în temeiul acordurilor internaționale privind mediul la care este parte, fiecare parte contractantă încearcă să reducă la minim, într-un mod eficient din punct de vedere economic, orice impact nociv asupra mediului, produs în interiorul sau în afara regiunii sale prin toate operațiunile ciclului energiei, întreprinse în regiunea respectivă, cu respectarea normelor de securitate. În acest scop, fiecare parte contractantă acționează într-un mod eficient din punct de vedere al costurilor. În politicile și acțiunile sale, fiecare parte contractantă face eforturi să ia măsuri preventive pentru a împiedica sau a reduce la minim pagubele aduse mediului. Părțile contractante sunt de acord că poluatorii de pe teritoriul acestora ar trebui, în principiu, să suporte costul acestei poluări, inclusiv al celei transfrontaliere, cu respectarea interesului public și fără să se denatureze investițiile din ciclul energiei sau comerțul internațional. În acest scop, părțile contractante:

- (a) țin cont de considerațiile cu privire la mediu, la formularea și punerea în aplicare a politicilor lor energetice;
- (b) promovează o formare a prețurilor axată pe piață și reflectează asupra costurilor și avantajelor ecologice asupra întregului ciclu al energiei;
- (c) având în vedere articolul 34 alineatul (4), încurajează cooperarea pentru atingerea obiectivelor de mediu ale Cartei și cooperarea în domeniul standardelor de mediu internaționale aplicabile ciclului energiei, ținând cont de diferențele care există între părțile contractante în ceea ce privește efectele adverse și costurile scăzute;
- (d) acordă o atenție deosebită ameliorării eficienței energetice, dezvoltării și refolosirii surselor de energie regenerabilă, promovării folosirii combustibililor nepoluante și utilizării tehnologiilor și mijloacelor tehnologice care reduc poluarea;
- (e) promovează colectarea și difuzarea între părțile contractante a informațiilor referitoare la politicile energetice sănătoase din punct de vedere ecologic și rentabile din punct de vedere economic, precum și la practicile și tehnologiile rentabile;
- (f) promovează sensibilizarea opiniei publice cu privire la impactul sistemelor energetice asupra mediului, importanța prevenirii și reducerii acestui impact negativ și costurile asociate diferitelor măsuri de prevenire sau de reducere;

- (g) contribuie și cooperează la cercetarea, dezvoltarea și aplicarea tehnologiilor, practicilor și procedeele eficiente din punct de vedere energetic și sănătoase din punct de vedere ecologic, care vor reduce la minim, într-un mod rentabil din punct de vedere economic, impactul negativ asupra mediului al tuturor aspectelor ciclului energiei;
- (h) încurajează crearea de condiții favorabile pentru transferul și difuzarea acestor tehnologii compatibile cu o protecție adecvată și efectivă a drepturilor de proprietate intelectuală;
- (i) promovează evaluarea transparentă, într-un stadiu incipient și înainte de orice decizie, precum și controlul ulterior al impactului asupra mediului al proiectelor de investiții în domeniul energiei, care prezintă un interes semnificativ pentru mediu;
- (j) favorizează sensibilizarea opiniei publice internaționale și schimbul de informații privind programele și standardele pertinente ale părților contractante în materie de mediu, precum și aplicarea acestor programe și standarde;
- (k) participă, la cerere și în limitele resurselor proprii disponibile, la elaborarea și aplicarea unor programe de mediu adecvate la nivelul părților contractante.

(2) La cererea uneia sau mai multor părți contractante, litigiile referitoare la aplicarea sau interpretarea dispozițiilor prezentului articol sunt examinate de Conferința Cartei, în vederea soluționării lor, cu condiția să nu existe acorduri privind examinarea acestor litigii în alte foruri internaționale corespunzătoare.

(3) În sensul prezentului articol:

- (a) „ciclul energiei” înseamnă întregul lanț energetic, care include activitățile legate de prospectarea, explorarea, producerea, conversia, stocarea, transportul, distribuția și consumul diferitelor forme de energie, precum și tratamentul și eliminarea deșeurilor, declasarea, încetarea sau sistarea activităților, reducând la minim impactul negativ asupra mediului;
- (b) „impactul asupra mediului” înseamnă orice efect produs de o anumită activitate asupra mediului, inclusiv asupra sănătății și siguranței umane, asupra florei, faunei, solului, aerului, apei, climei, peisajului și monumentelor istorice sau altor structuri fizice sau asupra interacțiunii dintre toți acești factori; acest termen include, de asemenea, efectele asupra patrimoniului cultural sau condițiile socio-economice care rezultă din modificarea acestor factori;

- (c) „ameliorarea eficienței energetice” înseamnă a acționa pentru a menține aceeași unitate de producție (a unui produs sau serviciu), fără a micșora calitatea sau performanța sa, reducând în același timp cantitatea de energie consumată pentru obținerea acestei producții;
- (d) „măsurile eficiente la nivelul costurilor” înseamnă realizarea unui obiectiv definit la cel mai mic cost sau obținerea celui mai mare avantaj posibil la un preț dat.

Articolul 20

Transparența

(1) Actele cu putere de lege, normele administrative, hotărârile judecătorești și deciziile administrative cu aplicabilitate generală care afectează schimburile de materiale și produse energetice sunt, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) litera (a), printre măsurile care respectă dispozițiile de transparență ale GATT și ale instrumentelor conexe pertinente.

(2) Actele cu putere de lege, normele administrative, hotărârile judecătorești și deciziile administrative cu aplicabilitate generală care au fost aplicate de către o parte contractantă, precum și acordurile în vigoare între părțile contractante care afectează alte probleme reglementate de prezentul tratat, sunt, de asemenea, publicate rapid, astfel încât să se permită părților contractante și investitorilor să le cunoască. Dispozițiile prezentului alineat nu impun unei părți contractante să divulge informații confidențiale, în cazul în care această divulgare împiedică aplicarea dreptului, contravine în vreun fel interesului public sau aduce atingere intereselor comerciale legitime ale oricărui investitor.

(3) Fiecare parte contractantă desemnează unul sau mai multe birouri de informare unde pot fi adresate cererile de informare privind actele cu putere de lege, normele administrative, hotărârile judecătorești și deciziile administrative menționate anterior și comunică rapid localizarea acestor birouri secretariatului, care le furnizează oricărei persoane care le solicită.

Articolul 21

Impozitarea

(1) Cu excepția unei dispoziții contrare în prezentul articol, prezentul tratat nu creează drepturi și nici nu impune obligații referitoare la măsurile de impozitare ale părților contractante. În eventualitatea unei incompatibilități între prezentul articol și orice altă dispoziție a tratatului, prezentul articol are prioritate, în măsura în care există incompatibilitate.

(2) Articolul 7 alineatul (3) se aplică măsurilor de impozitare, altele decât impozitele pe venit sau avere, cu excepția:

- (a) unui avantaj acordat de o parte contractantă în aplicarea dispozițiilor referitoare la impozite ale oricărei convenții, ale oricărui acord sau ale oricărei înțelegeri prevăzute la alineatul (7) litera (a) punctul (ii)

sau

- (b) unei măsuri de impozitare care are drept scop asigurarea colectării efective a taxelor, excepție făcând măsurile unei părți contractante care discriminează arbitrar împotriva materialelor și produselor energetice originare din sau destinate regiunii unei alte părți contractante sau restricționează arbitrar avantajele acordate în conformitate cu articolul 7 alineatul (3).

(3) Articolul 10 alineatele (2) și (7) se aplică măsurilor de impozitare ale părților contractante, altele decât impozitele pe venit sau avere, cu excepția:

- (a) impunerii obligațiilor din clauza națiunii celei mai favorizate în raport cu avantajele acordate de o parte contractantă în aplicarea dispozițiilor de impozitare ale unei convenții, ale unui acord sau ale unei înțelegeri prevăzute la alineatul (7) litera (a) punctul (ii) sau rezultând din aderarea unei organizații de integrare economică regională

sau

- (b) unei măsuri de impozitare care are ca scop asigurarea colectării efective a taxelor, excepție făcând măsurile unei părți contractante care discriminează arbitrar împotriva unui investitor al unei alte părți contractante sau restricționează arbitrar avantajele acordate în temeiul dispozițiilor în materie de investiții ale prezentului tratat.

(4) Articolul 29 alineatele (2)-(6) se aplică măsurilor de impozitare, altele decât impozitele pe venit sau avere.

(5) (a) Articolul 13 se aplică impozitelor.

- (b) Atunci când apare o problemă în legătură cu articolul 13 și trebuie clarificat dacă o măsură fiscală constituie o expropriere sau dacă o măsură fiscală presupusă a constitui o expropriere este discriminatorie, se aplică următoarele dispoziții:

- (i) investitorul sau partea contractantă care presupune exproprierea sesizează autoritatea fiscală competentă pentru a afla dacă măsura fiscală este o expropriere sau dacă este discriminatorie. În absența unei astfel de sesizări din partea investitorului sau a părții contractante, organismele chemate să decidă asupra litigiului, în conformitate cu articolul 26 alineatul (2) litera (c) sau cu articolul 27 alineatul (2), prezintă problema autorităților fiscale competente;

- (ii) autoritățile fiscale competente depun eforturi, în termen de șase luni de la prezentarea problemei, să rezolve problemele semnalate. Atunci când este vorba de nediscriminare, acestea aplică dispozițiile în materie de nediscriminare ale convenției fiscale pertinente sau, în cazul în care nu există nici o dispoziție privind nediscriminarea în convenția fiscală pertinentă care să se aplice măsurii fiscale respective sau dacă nu este în vigoare nici o convenție fiscală între părțile contractante în cauză, autoritățile fiscale aplică principiile de nediscriminare în conformitate cu convenția model de impozitare pe venit și avere a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică;
- (iii) organismele chemate să soluționeze litigiile în conformitate cu articolul 26 alineatul (2) litera (c) sau cu articolul 27 alineatul (2) pot lua în considerare concluziile la care au ajuns autoritățile fiscale competente, pentru a afla dacă măsura fiscală constituie o expropriere. Aceste organisme iau în considerare concluziile la care au ajuns autoritățile fiscale competente, în termenul de șase luni prevăzut la litera (b) punctul (ii), pentru a afla dacă măsura fiscală este discriminatorie. Astfel de organisme pot, de asemenea, să ia în considerare concluziile la care au ajuns autoritățile fiscale competente la expirarea termenului de șase luni;
- (iv) în nici un caz, intervenția autorităților fiscale competente după expirarea termenului de șase luni prevăzut la litera (b) punctul (ii) nu trebuie să determine o întârziere a procedurilor prevăzute la articolele 26 și 27.
- (6) Pentru a se evita orice neclaritate, articolul 14 nu limitează dreptul unei părți contractante de a impune sau percepe un impozit prin reținere la sursă sau prin alte mijloace.
- (7) În sensul prezentului articol:
- (a) Termenul „măsură fiscală” include:
- (i) orice dispoziție fiscală din legislația internă a părții contractante sau a unei subdiviziuni politice, sau a unei autorități locale
- și
- (ii) orice dispoziție fiscală a unei convenții pentru evitarea impozitării duble și a unei înțelegeri sau a unui regulament internațional care obligă partea contractantă.
- (b) Se consideră impozit pe venit sau pe avere toate taxele impuse pe venitul total sau pe întreaga avere sau pe elementele venitului sau averii, inclusiv impozitele pe câștigurile provenite din cedarea proprietății, impozite pe clădiri, moșteniri și donații sau impozite substanțial similare, impozitele pe cuantumul total al salariilor sau remunerațiilor plătite de întreprinderi, precum și impozitele pe surplusurile de capital.
- (c) „Autoritatea fiscală competentă” înseamnă autoritatea competentă în temeiul unei convenții privind dubla impozitare în vigoare între părțile contractante sau, atunci când nu există nici o convenție de acest tip în vigoare, ministerul sau ministrul care răspunde de taxe și impozite sau reprezentanții lor autorizați.
- (d) Pentru evitarea oricărei neclarități, termenii „dispoziții fiscale” și „impozite” nu includ taxele vamale.

Articolul 22

Întreprinderi de stat și entități privilegiate

(1) Fiecare parte contractantă se asigură că orice întreprindere de stat pe care aceasta a creat-o sau o menține își desfășoară activitatea de vânzare sau furnizare de servicii în regiunea sa într-un mod compatibil cu obligațiile care revin părții contractante în temeiul părții III din prezentul tratat.

(2) Nici una dintre părțile contractante nu încurajează și nici nu constrânge o astfel de întreprindere de stat să-și desfășoare activitatea pe teritoriul său într-un mod incompatibil cu obligațiile care revin părții contractante în temeiul altor dispoziții ale prezentului tratat.

(3) Fiecare parte contractantă se asigură că, atunci când aceasta creează sau menține o entitate și îi delegă competențe de reglementare, administrative sau de alt tip, această entitate își exercită competențele într-un mod compatibil cu obligațiile care revin părții contractante în temeiul prezentului tratat.

(4) Nici o parte contractantă nu încurajează și nu constrânge vreo entitate căreia i s-au acordat privilegii exclusive sau speciale să-și desfășoare activitatea în regiunea sa într-un mod incompatibil cu obligațiile părții contractante în temeiul prezentului tratat.

(5) În sensul prezentului articol, se înțelege prin „entitate” orice întreprindere, instituție sau alt organism sau orice individ.

Articolul 23

sau

Respectarea dispozițiilor de către autoritățile subordonate autorităților naționale

(1) Fiecare parte contractantă este pe deplin responsabilă, în temeiul prezentului tratat, de respectarea tuturor dispozițiilor acestuia și ia toate măsurile rezonabile de care dispune, pentru a asigura această respectare de către administrațiile publice și autoritățile regionale și locale situate în regiunea sa.

(2) Dispozițiile prevăzute la părțile II, IV și V din prezentul tratat privind soluționarea litigiilor pot fi invocate în ceea ce privește măsurile luate de administrațiile publice sau de autoritățile regionale sau locale din regiunea unei părți contractante atunci când aceste măsuri afectează respectarea prezentului tratat de către o parte contractantă.

(iii) destinate pentru beneficiul investitorilor care aparțin populației indigene sau sunt persoane sau grupuri defavorizate din punct de vedere social sau economic, sau investițiilor lor notificate secretariatului, cu condiția ca aceste măsuri:

(A) să nu aibă un impact semnificativ asupra economiei părții contractante

și

(B) să nu facă discriminări între investitorii din altă parte contractantă și investitorii din acea parte contractantă care nu figurează printre beneficiarii acestor măsuri,

cu condiția ca nici o astfel de măsură să nu constituie o restricție mascată a activităților economice din sectorul energetic sau o discriminare arbitrară sau nejustificată între părțile contractante sau între investitori sau alte persoane interesate din părțile contractante. Aceste măsuri sunt motivate în mod corespunzător și nu anulează și nici nu împiedică mai mult decât este strict necesar pentru obiectivul declarat avantajele pe care una sau mai multe alte părți contractante le pot aștepta în mod rezonabil în temeiul prezentului tratat.

Articolul 24

Exceptări

(1) Prezentul articol nu se aplică articolelor 12, 13 și 29.

(2) Dispozițiile prezentului tratat, altele decât:

(a) cele prevăzute la alineatul (1)

și

(b) cele ale părții III din prezentul tratat, în ceea ce privește punctul (i) de la prezentul alineat,

nu interzic nici uneia dintre părțile contractante să adopte sau să aplice măsuri:

(i) necesare pentru protecția vieții și sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor;

(ii) esențiale pentru achiziționarea și distribuția materialelor și produselor energetice în condițiile unei penurii datorate unor cauze care nu sunt sub controlul acelei părți contractante, cu condiția ca aceste măsuri să fie compatibile cu principiile conform cărora:

(A) toate celelalte părți contractante au dreptul la o parte echitabilă din aprovizionarea internațională cu astfel de materiale și produse energetice

și

(B) orice măsură care este incompatibilă cu prezentul tratat este întreruptă în momentul în care condițiile care au fost la originea acesteia au încetat să existe

(3) Dispozițiile prezentului tratat, altele decât cele prevăzute la alineatul (1), nu trebuie interpretate ca împiedicând o parte contractantă să ia orice măsură pe care o consideră necesară:

(a) pentru protecția intereselor sale esențiale în materie de securitate, inclusiv:

(i) cele referitoare la aprovizionarea unităților militare cu materiale și produse energetice

sau

(ii) cele luate pe timp de război, în cazul conflictelor armate sau într-o situație de urgență care pot surveni în relațiile internaționale;

(b) pentru aplicarea politicilor naționale privind neproliferarea armelor nucleare sau a altor dispozitive nucleare explozive sau necesare pentru îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul tratatului privind neproliferarea armelor nucleare, a directivelor aplicabile exportului de materiale nucleare și a altor obligații sau înțelegeri internaționale în materie de neproliferare a armelor nucleare

sau

(c) pentru menținerea ordinii publice.

Astfel de măsuri nu constituie o restricție deghizată pentru tranzit.

(4) Dispozițiile prezentului tratat care acordă tratamentul națiunii celei mai favorizate nu obligă nici o parte contractantă să extindă

la investitorii oricărei alte părți contractante un tratament preferențial rezultat:

- (a) din participarea sa la o zonă de liber schimb sau la o uniune vamală
- sau
- (b) dintr-un acord bilateral sau multilateral de cooperare economică între statele care au făcut parte din fosta Uniune a Republicilor Sovietice Socialiste, până la stabilirea relațiilor lor economice mutuale pe baze definitive.

Articolul 25

Acorduri de integrare economică

(1) Dispozițiile prezentului tratat nu trebuie interpretate ca obligând o parte contractantă care este parte la un acord de inte-

grare economică (denumit în continuare „AIE”) să extindă, prin intermediul tratamentului națiunii celei mai favorizate, la altă parte contractantă care nu este parte a AIE, orice tratament preferențial care se aplică între părțile AIE ca rezultat al faptului că sunt parte la AIE.

(2) În sensul alineatului (1), se înțelege prin „AIE” orice acord care liberalizează substanțial, între altele, comerțul și investițiile, asigurând absența sau eliminarea oricărei discriminări substanțiale între părțile la acest acord prin eliminarea măsurilor discriminatorii existente și/sau interzicerea de noi măsuri discriminatorii sau de măsuri și mai discriminatorii, fie la intrarea în vigoare a acordului, fie într-o perioadă rezonabilă de timp.

(3) Prezentul articol nu aduce atingere aplicării GATT și a instrumentelor conexe în conformitate cu articolul 29.

PARTEA V

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR

Articolul 26

Soluționarea litigiilor între un investitor și o parte contractantă

(1) Litigiile între o parte contractantă și un investitor al unei alte părți contractante privind o investiție a acestuia în regiunea primei părți contractante și care se referă la o pretinsă neîndeplinire a unei obligații a primei părți în conformitate cu partea III sunt soluționate, pe cât posibil, pe cale amiabilă.

(2) În cazul în care astfel de litigii nu pot fi soluționate în conformitate cu dispozițiile alineatului (1) în termen de trei luni de la data la care una dintre părți a solicitat o soluționare pe cale amiabilă, investitorul, parte a litigiului, poate alege să îl prezinte în vederea soluționării:

(a) curții sau tribunalului administrativ al părții contractante, parte a litigiului

sau

(b) în conformitate cu orice procedură de soluționare a litigiilor aplicabilă, convenită anterior

sau

(c) în conformitate cu următoarele alineate ale prezentului articol.

(3) (a) Sub rezerva literelor (b) și (c), fiecare parte contractantă își dă consimțământul necondiționat pentru supunerea litigiului unei proceduri de arbitraj sau de conciliere internațională în conformitate cu dispozițiile prezentului articol.

(b) (i) Părțile contractante enumerate la anexa ID nu își dau consimțământul necondiționat în cazul în care investitorul a prezentat, în prealabil, acest litigiu în conformitate cu procedurile prevăzute la alineatul (2) literele (a) sau (b).

(ii) Din motive de transparență, fiecare parte contractantă indicată la anexa ID comunică în scris secretariatului politicile, practicile și condițiile sale în această privință până la data depunerii instrumentului său de ratificare, acceptare sau aprobare în conformitate cu articolul 39 sau la depunerea instrumentului său de aderare în conformitate cu articolul 41.

(c) Părțile contractante enumerate la anexa IA nu își dau consimțământul necondiționat privind litigiile care survin în legătură cu dispoziția conținută la articolul 10 alineatul (1) ultima teză.

(4) În cazul în care un investitor alege să prezinte litigiul în vederea soluționării în conformitate cu alineatul (2) litera (c), acesta își dă consimțământul în scris pentru ca litigiul să fie prezentat:

(a) (i) Centrului internațional pentru soluționarea litigiilor legate de investiții, înființat în aplicarea Convenției pentru soluționarea litigiilor legate de investiții între state și resortisanți ai altor state, deschisă pentru semnare la Washington, la 18 martie 1965 (denumită în continuare „Convenția CIRDI”), în cazul în care partea contractantă a investitorului și partea contractantă parte la litigiu sunt ambele părți la Convenția CIRDI

sau

- (ii) Centrului internațional pentru soluționarea litigiilor legate de investiții, înființat în aplicarea convenției prevăzute la litera (a) punctul (i), pe baza normelor care reglementează mecanismul suplimentar de administrare a procedurilor de către Secretariatul Centrului (denumit în continuare „regulamentul mecanismului suplimentar”), în cazul în care partea contractantă a investitorului sau partea contractantă parte la litigiu, dar nu ambele, este parte la Convenția CIRDI;

- (b) unui arbitru unic sau unui tribunal de arbitraj constituit ad-hoc pe baza regulamentului de arbitraj al Comisiei pentru dreptul comercial internațional a Organizației Națiunilor Unite (denumită în continuare „CNUDCI”)

sau

- (c) unei proceduri de arbitraj sub egida Institutului de arbitraj al Camerei de comerț din Stockholm.

- (5) (a) Consimțământul prevăzut la alineatul (3), precum și consimțământul scris al investitorului în aplicarea alineatului (4) sunt considerate ca îndeplinind următoarele condiții:

- (i) existența unui consimțământ scris al părților unui litigiu în sensul capitolului II din Convenția CIRDI și al regulamentului mecanismului suplimentar;

- (ii) existența unui „acord în scris” în sensul articolului II din Convenția Organizației Națiunilor Unite pentru recunoașterea și aplicarea sentințelor arbitrale străine, adoptată la New York, la 10 iunie 1958 (denumită în continuare „convenția de la New York”)

și

- (iii) existența unui „acord în scris între părțile unui contract” în sensul articolului 1 din regulamentul de arbitraj al CNUDCI.

- (b) Orice arbitraj efectuat în temeiul prezentului articol se derulează la cererea uneia dintre părțile litigiului într-un stat care este parte la Convenția de la New York. Problemele prezentate pentru arbitraj în conformitate cu prezentele dispoziții sunt considerate ca decurgând dintr-o relație sau tranzacție comercială în sensul articolului 1 din convenția menționată.

- (6) Un tribunal constituit în conformitate cu dispozițiile alineatului (4) decide în problemele litigioase în conformitate cu prezentul tratat și cu normele și principiile aplicabile în dreptul internațional.

(7) Un investitor, altul decât o persoană fizică, care are naționalitatea unei părți contractante parte la litigiu, la data consimțământului scris prevăzut la alineatul (4) și care, înainte de a apărea un litigiu între acesta și cea parte contractantă, era controlat de investitorii altei părți contractante, este tratat, în sensul articolului 25 alineatul (2) litera (b) din Convenția CIRDI, ca „resortisant al unei alte părți contractante” și, în sensul articolului 1 alineatul (6) din regulamentul mecanismului suplimentar, ca „resortisant al unui alt stat”.

(8) Sentințele arbitrale, care pot include atribuirea de interese, sunt definitive și obligatorii pentru părțile litigiului. Sentințele arbitrale referitoare la o măsură a unei administrații politice sau a unei autorități subnaționale a unei părți contractante în litigiu prevede că partea contractantă poate plăti despăgubiri bănești în locul oricărei alte reparații acordate. Fiecare parte contractantă execută fără întârziere aceste sentințe și ia măsuri pentru aplicarea lor efectivă în regiunea sa.

Articolul 27

Soluționarea litigiilor între părți contractante

(1) Părțile contractante depun eforturi pentru soluționarea litigiilor privind aplicarea sau interpretarea prezentului tratat pe cale diplomatică.

(2) Atunci când un litigiu nu a fost soluționat în conformitate cu alineatul (1) într-o perioadă rezonabilă de timp, fiecare parte a litigiului poate, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul tratat sau dacă părțile contractante nu au convenit altfel în scris și cu excepția cazului în care este vorba despre aplicarea sau interpretarea articolului 6 sau a articolului 19 sau, pentru părțile contractante enumerate la anexa IA, a articolului 10 alineatul (1) ultima teză, să prezinte litigiul unui tribunal de arbitraj ad-hoc în temeiul prezentului articol printr-o notificare scrisă adresată celeilalte părți la litigiu.

(3) Tribunalul de arbitraj ad-hoc se constituie după cum urmează:

(a) Partea contractantă care a inițiat acțiunea desemnează un membru al tribunalului și informează cealaltă parte contractantă despre această desemnare în termen de 30 de zile de la primirea notificării prevăzute la alineatul (2) și trimise de către cealaltă parte contractantă.

(b) În termen de 60 de zile de la primirea notificării scrise prevăzute la alineatul (2), cealaltă parte contractantă parte la litigiu

- desemnează un membru. În cazul în care desemnarea nu este făcută în termenul prevăzut, partea contractantă care a deschis acțiunea poate, în termen de 90 de zile de la notificarea scrisă prevăzută la alineatul (2), să ceară ca desemnarea să fie făcută în conformitate cu prezentul alineat litera (d).
- (c) Un al treilea membru, care nu poate fi resortisant sau cetățean al unei părți contractante parte la litigiu, este desemnat de părțile contractante care se află în dispută. Acest membru va fi președintele tribunalului. În cazul în care, în termen de 150 de zile de la primirea notificării prevăzute la alineatul (2), părțile contractante nu cad de acord asupra desemnării celui de-al treilea membru, acea desemnare este făcută, în conformitate cu prezentul alineat litera (d), la cererea uneia dintre cele două părți contractante, prezentată în termen de 180 de zile de la primirea acelei notificări.
- (d) Desemnările, solicitate în conformitate cu prezentul paragraf, se fac de către secretarul general al Curții permanente de arbitraj internațional în termen de 30 de zile de la primirea unei cereri în acest sens. În cazul în care secretarul general nu se poate achita de această sarcină, desemnările se fac de către primul secretar al Biroului. În cazul în care acesta din urmă, la rândul său, nu este în măsură să îndeplinească această sarcină, desemnarea se face de către decanul de vârstă al judecătorilor Curții.
- (e) Desemnările efectuate în conformitate cu literele (a)-(d) sunt făcute având în vedere calificarea și experiența membrilor care pot fi desemnați, în special în ceea ce privește problemele reglementate de prezentul tratat.
- (f) În absența unui acord între părțile contractante care să specifice contrariul, se aplică regulamentul de arbitraj CNUDCI, cu excepția modificărilor aduse de părțile contractante care sunt părți la litigiu sau de către arbitri. Tribunalul ia deciziile cu majoritatea voturilor membrilor săi.
- (g) Tribunalul decide asupra litigiului în conformitate cu prezentul tratat și cu normele și principiile aplicabile în dreptul internațional.
- (h) Sentința arbitrală este definitivă și obligatorie pentru părțile contractante care sunt părți la litigiu.
- (i) Atunci când, în sentința sa, tribunalul estimează că o măsură adoptată de o administrație publică sau o autoritate regională sau locală din zona unei părți contractante menționate la anexa P partea I nu este în conformitate cu prezentul tratat, fiecare parte a litigiului poate invoca dispozițiile din anexa P partea II.
- (j) Cheltuielile de judecată, inclusiv remunerația membrilor tribunalului, sunt suportate în mod egal de părțile contractante care sunt părți la dispută. Cu toate acestea, tribunalul poate, la discreția sa, să decidă ca o proporție mai mare a cheltuielilor să fie suportată de către una dintre părțile contractante părți la litigiu.
- (k) În absența unui acord între părțile contractante care să specifice contrariul, tribunalul ține ședința la Haga și folosește localurile și instalațiile Curții permanente de arbitraj.
- (l) O copie a sentinței se depune la secretariat, care o ține la dispoziția tuturor.

Articolul 28

Neaplicarea articolului 27 în cazul anumitor litigii

Litigiile dintre părțile contractante referitoare la aplicarea sau interpretarea articolului 5 sau a articolului 29 nu sunt soluționate în conformitate cu articolul 27, în absența unui acord între părțile contractante care să specifice contrariul.

PARTEA VI

DISPOZIȚII TRANZITORII

Articolul 29

Dispoziții provizorii privind problemele legate de comerț

(1) Dispozițiile prezentului articol se aplică în comerțul cu materiale și produse energetice atât timp cât o parte contractantă nu este parte a GATT și a instrumentelor conexe.

(2) (a) Comerțul cu materiale și produse energetice între părțile contractante dintre care cel puțin una nu este parte a GATT sau a unui instrument conex pertinent, este reglementat, sub rezerva literelor (b) și (c) și a excepțiilor și normelor prevăzute la anexa G, de dispozițiile GATT 1947 și instrumentele conexe, astfel cum sunt aplicate la 1 martie 1994 și practicate, în ceea ce privește produsele și materialele energetice, de părțile GATT 1947 între ele, ca și când toate părțile contractante ar fi părți la GATT 1947 și instrumentele conexe.

- (b) Acest comerț între o parte contractantă care este un stat care a făcut parte din fosta Uniune a Republicilor Sovietice Socialiste poate fi, cu toate acestea, reglementat, sub rezerva dispozițiilor anexei TFU, printr-un acord între două sau mai multe astfel de state, până la 1 decembrie 1999 sau până la admiterea acelei părți contractante la GATT, în funcție de care dintre aceste date este anterioară.
- (c) În ceea ce privește comerțul între două părți ale GATT, litera (a) nu se aplică în cazul în care una dintre acele părți nu este parte a GATT 1947.
- (3) Fiecare semnatar al prezentului tratat și fiecare stat sau organizație de integrare economică regională care aderă la prezentul tratat depune la secretariat, la data semnării sale sau a depunerii instrumentului său de aderare, o listă cu toate taxele vamale și alte taxe aplicate importului sau exportului de materiale și produse energetice, menționând nivelul acestor taxe de la data semnării sau depunerii instrumentelor. Orice modificări aduse acestora și altor taxe se notifică secretariatului, care informează părțile contractante asupra acestor modificări.
- (4) Fiecare parte contractantă depune eforturi pentru a nu majora taxele vamale sau nivelul altor taxe percepute la import sau la export.
- (a) în cazul importului de materiale și produse energetice prevăzute la partea I a programului privind partea contractantă prevăzută la articolul II din GATT, peste nivelul stabilit în acest program, în cazul în care partea contractantă este parte la GATT;
- (b) în cazul exportului, precum și în cazul importului de materiale și produse energetice, dacă partea contractantă nu este parte la GATT, peste nivelul recent notificat cel mai recent secretariatului, cu excepția celui permis prin dispozițiile aplicabile în temeiul alineatului (2) litera (a).
- (5) O parte contractantă poate majora taxele vamale sau alte taxe peste nivelul prevăzut la alineatul (4) numai dacă:
- (a) în cazul taxelor vamale sau al taxelor percepute la import, o astfel de măsură nu este incompatibilă cu dispozițiile aplicabile ale GATT, altele decât dispozițiile GATT 1947 și instrumentele conexe enumerate la anexa G și dispozițiile corespunzătoare ale GATT 1994 și instrumentele conexe
- sau
- (b) în măsura posibilului, ținând cont de procedurile legislative proprii, aceasta a notificat secretariatului propunerea de creștere, oferind altor părți contractante oportunități rezonabile pentru consultare cu privire la această propunere și luând în considerare observațiile părților contractante interesate.
- (6) Semnatarii se angajează să inițieze negocierile până la 1 ianuarie 1995 pentru a încheia, până la 1 ianuarie 1998, având în vedere evoluția sistemului comercial mondial, după caz, o modificare la prezentul tratat care, sub rezerva condițiilor enunțate de acesta, obligă fiecare parte contractantă să nu majoreze taxele vamale sau alte taxe peste nivelul prescris de modificarea respectivă.
- (7) Anexa D se aplică litigiilor referitoare la respectarea dispozițiilor aplicabile schimburilor în temeiul prezentului articol, precum și, în absența unui acord între cele două părți contractante care să specifice contrariul, litigiilor privind respectarea articolului 5 între părțile contractante, dintre care cel puțin una nu este parte la GATT, înțelegându-se că anexa D nu se aplică litigiilor între părți contractante ce rezultă, în ceea ce privește fondul, dintr-un acord care:
- (a) a fost notificat în conformitate cu alineatul (2) litera (b) și cu anexa TFU și care îndeplinește celelalte cerințe ale acestora
- sau
- (b) stabilește o zonă de liber schimb sau o uniune vamală, astfel cum este descrisă la articolul XXIV din GATT.

Articolul 30

Evoluția acordurilor comerciale internaționale

Părțile contractante se angajează ca, în lumina rezultatelor negocierilor comerciale multilaterale din cadrul Rundei Uruguay, care se regăsesc în principal în Actul Final adoptat la Marrakesh, la 15 aprilie 1994, să înceapă, până la 1 iulie 1995 sau la data intrării în vigoare a prezentului tratat, reținându-se data cea mai îndepărtată, examinarea modificărilor corespunzătoare ale prezentului tratat în vederea adoptării lor de către Conferința Cartei.

Articolul 31

Echipament energetic

La prima sa întrunire, Conferința provizorie a Cartei examinează includerea echipamentului energetic în dispozițiile comerciale ale prezentului tratat.

Articolul 32

Dispoziții tranzitorii

(1) Dat fiind că adaptarea la cerințele unei economii de piață necesită timp, părțile contractante enumerate la anexa T pot suspenda temporar respectarea obligațiilor lor care decurg din una sau mai multe dintre dispozițiile următoare ale prezentului tratat, sub rezerva condițiilor enunțate la alineatele (3)-(6):

Articolul 6 alineatele (2) și (5)

Articolul 7 alineatul (4)

Articolul 9 alineatul (1)

Articolul 10 alineatul (7) – măsuri SPECIALE

Articolul 14 alineatul (1) litera (d) – referitor numai la transferul veniturilor necheltuite

Articolul 20 alineatul (3)

Articolul 22 alineatele (1) și (3).

(2) Celelalte părți contractante ajută orice parte contractantă care a suspendat respectarea totală a dispozițiilor în temeiul alineatului (1) să îndeplinească condițiile care să permită încheierea acestei suspendări. Această asistență poate fi acordată în orice formă considerată de celelalte părți contractante a fi cea mai eficientă pentru a răspunde nevoilor notificate în conformitate cu alineatul (4) litera (c), inclusiv, după caz, prin aranjamente bilaterale sau multilaterale.

(3) Dispozițiile aplicabile, etapele pentru aplicarea completă a fiecăreia, măsurile ce trebuie luate și data sau, în mod excepțional, evenimentul aleatoriu care va marca sfârșitul fiecărei etape și adoptarea măsurilor sunt enumerate la anexa T pentru fiecare parte contractantă care solicită un regim tranzitoriu. Fiecare din aceste părți contractante ia măsura prevăzută la data indicată pentru dispoziția și etapa pertinente, astfel cum se prevede la anexa T. Părțile contractante care au suspendat temporar respectarea

obligațiilor lor în conformitate cu alineatul (1) se angajează să se conformeze în întregime obligațiilor corespunzătoare până la 1 iulie 2001. În cazul în care, în împrejurări excepționale, o parte contractantă consideră că este necesar să solicite ca această perioadă de suspendare temporară să fie prelungită sau să se introducă o suspendare temporară care nu a fost încă prevăzută la anexa T, Conferința Cartei hotărăște cu privire la cererea de modificare a anexei T.

(4) O parte contractantă care a invocat dispoziții tranzitorii notifică secretariatului cel puțin o dată la douăsprezece luni:

(a) aplicarea oricărei măsuri prevăzute la anexa T și progresul general în ceea ce privește respectarea integrală a obligațiilor sale;

(b) progresul pe care speră să-l realizeze în cursul celor douăsprezece luni care urmează în vederea respectării integrale a obligațiilor sale, orice problemă anticipată și propuneri pentru rezolvarea ei;

(c) necesitatea unei asistențe tehnice destinate facilitării parcurgerii etapelor prevăzute la anexa T, necesare pentru aplicarea deplină a prezentului tratat, sau rezolvării oricărei probleme notificate în conformitate cu litera (b) și promovării altor reforme necesare cu orientare de piață, precum și modernizarea sectorului său energetic;

(d) orice nevoie de a formula o cerere de tipul prevăzut la alineatul (3).

(5) Secretariatul:

(a) comunică tuturor părților contractante notificările prevăzute la alineatul (4);

(b) comunică și promovează activ, recurgând, după caz, la înțelegeri care există în cadrul altor organizații internaționale, adecvarea necesităților cu ofertele de asistență tehnică prevăzute la alineatul (2) și la alineatul (4) litera (c);

(c) comunică tuturor părților contractante, la sfârșitul fiecărei perioade de șase luni, un rezumat al tuturor notificărilor efectuate în temeiul alineatului (4) literele (a) sau (d).

(6) Conferința Cartei examinează anual progresele realizate de părțile contractante în aplicarea dispozițiilor prezentului articol și adecvarea între necesități și ofertele de asistență tehnică prevăzută la alineatul (2) și la alineatul (4) litera (c). În timpul acestei examinări, aceasta poate decide să ia măsurile care se impun.

PARTEA VII

STRUCTURA ȘI INSTITUȚIILE

Articolul 33

Protocoloalele și declarațiile privind Carta Energiei

(1) Conferința Cartei poate autoriza negocierea unui anumit număr de protocoale și declarații privind Carta Energiei, în vederea realizării obiectivelor și principiilor Cartei.

(2) Orice semnatar al Cartei poate participa la o astfel de negociere.

(3) Un stat sau o organizație de integrare economică regională poate fi parte la un protocol sau o declarație numai în cazul în care este sau devine simultan semnatar al Cartei și parte contractantă a prezentului tratat.

(4) Sub rezerva alineatului (3) și a alineatului (6) litera (a), dispozițiile finale aplicate unui protocol sunt definite în acel protocol.

(5) Un protocol se aplică numai părților contractante care consimt să fie obligate de acesta și nu derogă de la drepturile și obligațiile părților contractante care nu sunt parte la protocol.

(6) (a) Un protocol poate atribui sarcini Conferinței Cartei și funcții secretariatului, cu condiția ca nici o astfel de atribuire să nu se facă printr-o modificare la protocol, cu excepția cazului în care această modificare este aprobată de Conferința Cartei, a cărei aprobare nu va face obiectul nici unei dispoziții a protocolului care este autorizată în conformitate cu litera (b).

(b) Un protocol care prevede deciziile care trebuie luate de Conferința Cartei în temeiul dispozițiilor sale poate, sub rezerva literei (a), să prevadă, în ceea ce privește aceste decizii:

(i) normele de vot, altele decât cele conținute de articolul 36;

(ii) că numai părțile la protocol sunt considerate a fi părți contractante în sensul articolului 36 sau sunt abilitate să voteze în temeiul normelor prevăzute de protocol.

Articolul 34

Conferința Cartei Energiei

(1) Părțile contractante se reunesc periodic în cadrul Conferinței privind Carta energiei (denumită în continuare „Conferința Cartei”), la care fiecare parte contractantă este abilitată să aibă un reprezentant. Reuniunile ordinare au loc periodic, la intervale stabilite de Conferința Cartei.

(2) Reuniunile extraordinare ale Conferinței Cartei pot fi ținute la decizia acesteia sau la cererea scrisă a oricăreia dintre părțile contractante, cu condiția ca, în termen de șase săptămâni de la notificarea acestei cereri părților contractante de către secretariat, această cerere să fie susținută de cel puțin o treime din părțile contractante.

(3) Funcțiile Conferinței Cartei sunt:

(a) să îndeplinească datoriile atribuite acesteia în temeiul prezentului tratat și al protocoalelor;

(b) să supravegheze și să faciliteze aplicarea principiilor Cartei și a dispozițiilor prezentului tratat și ale protocoalelor;

(c) să faciliteze, în conformitate cu prezentul tratat și cu protocoalele, coordonarea măsurilor generale corespunzătoare pentru îndeplinirea principiilor Cartei;

(d) să examineze și să adopte programele de lucru care trebuie să fie executate de către secretariat;

(e) să examineze și să aprobe conturile anuale și bugetul secretariatului;

(f) să examineze și să aprobe sau să adopte condițiile oricărui acord referitor la sedii sau de alt tip, inclusiv privilegiile și imunitățile, considerate necesare pentru Conferința Cartei și secretariat;

(g) să încurajeze eforturile de cooperare pentru facilitarea și promovarea reformelor cu orientare către piață, precum și modernizarea sectorului energetic în acele țări ale Europei Centrale și de Est și ale fostei Uniuni a Republicilor Sovietice Socialiste care sunt în tranziție economică;

(h) să autorizeze și să aprobe termenii de referință pentru negocierea protocoalelor, să examineze și să adopte textele protocoalelor și ale modificărilor acestuia;

(i) să autorizeze negocierea declarațiilor și să aprobe publicarea lor;

(j) să decidă aderările la prezentul tratat;

- (k) să autorizeze negocierea unor acorduri de asociere și să examineze și să aprobe sau să adopte textele acestora;
- (l) să examineze și să aprobe textul modificărilor aduse prezentului tratat;
- (m) să examineze și să adopte modificările și modificările tehnice ale anexelor la prezentul tratat;
- (n) să desemneze secretarul general și să ia toate deciziile necesare pentru înființarea și funcționarea secretariatului, inclusiv structura, numărul de membri ai personalului și condițiile de lucru ale funcționarilor și agenților.

(4) În îndeplinirea misiunii sale, Conferința Cartei, prin intermediul secretariatului, cooperează cu serviciile și programele altor instituții și organizații având o competență recunoscută în problemele raportate la obiectivele prezentului tratat și folosește, în cea mai mare măsură posibil, serviciile și programele sale în mod economic și eficient.

(5) Conferința Cartei poate crea organe subsidiare pe care le consideră adecvate pentru realizarea misiunii sale.

(6) Conferința Cartei examinează și adoptă regulamentul de procedură și regulamentul financiar.

(7) În 1999 și, ulterior, la intervale (nu mai mari de cinci ani) stabilite de Conferința Cartei, aceasta reexaminează în profunzime funcțiile prevăzute de prezentul tratat, în funcție de modul în care au fost aplicate dispozițiile prezentului tratat și ale protocoalelor. La încheierea fiecărei reexaminări, Conferința Cartei poate modifica sau anula funcțiile indicate la alineatul (3) și poate dizolva secretariatul.

Articolul 35

Secretariatul

(1) Pentru realizarea misiunii sale, Conferința Cartei are un secretariat care se compune dintr-un secretar general și un personal al cărui număr trebuie să corespundă numărului minim necesar pentru o funcționare eficientă.

(2) Secretarul general este desemnat de Conferința Cartei. Primul mandat are o durată de cel mult cinci ani.

(3) În realizarea misiunii sale, secretariatul răspunde în fața Conferinței Cartei, căreia îi raportează.

(4) Secretariatul furnizează Conferinței Cartei toată asistența necesară pentru îndeplinirea misiunii sale și își exercită funcțiile

care îi sunt atribuite prin prezentul tratat sau prin orice protocol și orice altă funcție pe care i-o conferă Conferința Cartei.

(5) Secretariatul poate încheia înțelegerile administrative și contractuale care se pot dovedi necesare pentru îndeplinirea misiunii sale.

Articolul 36

Votarea

(1) Este necesar să se întrunească unanimitatea voturilor părților contractante prezente la reuniunea Conferinței Cartei, la care se iau decizii privind astfel de probleme, pentru hotărârile având ca obiect:

- (a) adoptarea modificărilor prezentului tratat, altele decât cele de la articolele 34 și 35 și de la anexa T;
- (b) aprobarea aderărilor la prezentul tratat, în temeiul articolului 41, ale statelor sau organizațiilor de integrare economică regională care nu erau semnatare ale Cartei la 16 iunie 1995;
- (c) autorizarea negocierii acordurilor de asociere și aprobarea sau adoptarea textului acestora;
- (d) aprobarea adaptărilor aduse anexelor EM, NI, G și B;
- (e) aprobarea modificărilor tehnice ale anexelor la prezentul tratat;
- (f) aprobarea numirii membrilor juriilor prevăzute la anexa D alineatul (7) de către secretarul general.

Părțile contractante fac toate eforturile necesare pentru a ajunge la un acord prin consens asupra oricărei probleme care necesită decizia lor în temeiul prezentului tratat. În cazul în care nu se poate ajunge la un acord prin consens, se aplică alineatele (2)-(5).

(2) Deciziile asupra problemelor bugetare prevăzute la articolul 34 alineatul (3) litera (e) se adoptă cu majoritate calificată a părților contractante a căror contribuții estimate, astfel cum se indică la anexa B, reprezintă, însumate, cel puțin trei părtrimi din totalul contribuțiilor estimate.

(3) Deciziile asupra problemelor prevăzute la articolul 34 alineatul (7) se adoptă cu o majoritate de trei părtrimi din părțile contractante.

(4) În afară de cazurile indicate la alineatul (1) literele (a)-(f) și la alineatele (2) și (3) și sub rezerva alineatului (6), deciziile prevăzute de prezentul tratat se adoptă cu o majoritate de trei părtrimi

din părțile contractante prezente la reuniunea Conferinței Cartei convocată pentru a decide asupra problemelor respective.

(5) În sensul prezentului articol, se înțelege prin „părți contractante prezente” părțile contractante prezente și care exprimă un vot afirmativ sau negativ, înțelegându-se faptul că Conferința Cartei poate adopta norme de procedură care să permită părților contractante să ia astfel de decizii prin corespondență.

(6) Cu excepția cazurilor prevăzute la alineatul (2), deciziile prevăzute la prezentul articol sunt valabile numai în cazul în care întrunesc majoritatea simplă a voturilor părților contractante.

(7) În momentul votului, organizațiile de integrare economică regională au un număr de voturi egal cu numărul statelor membre care sunt părți contractante ale prezentului tratat, cu condiția ca acestea să nu își exercite dreptul de vot atunci când statele membre și-l exercită pe-al lor și viceversa.

(8) În cazul unei întârzieri persistente a unei părți în respectarea obligațiilor financiare în temeiul prezentului tratat, Conferința Cartei poate suspenda exercitarea dreptului de vot pentru acea parte contractantă în totalitate sau parțial.

Articolul 37

Principii de finanțare

(1) Fiecare parte contractantă suportă propriile cheltuieli de reprezentare la reuniunile Conferinței Cartei și ale oricărui organ subsidiar.

(2) Cheltuielile aferente reuniunilor Conferinței Cartei și ale oricărui organ subsidiar sunt considerate cheltuieli ale secretariatului.

(3) Cheltuielile secretariatului sunt acoperite de părțile contractante în funcție de capacitatea de plată a acestora, astfel cum este indicată la anexa B, ale cărei dispoziții pot fi modificate în conformitate cu articolul 36 alineatul (1) litera (d).

(4) Protocoalele conțin dispoziții care garantează că orice cheltuială a secretariatului care rezultă din acestea este suportată de părțile la aceste protocoale.

(5) Conferința Cartei poate, de asemenea, să accepte contribuții voluntare de la una sau mai multe părți contractante sau din alte surse. Cheltuielile suportate din astfel de contribuții nu sunt considerate cheltuieli ale secretariatului în sensul alineatului (3).

PARTEA VIII

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 38

Semnarea

Prezentul protocol este deschis spre semnare la Lisabona, în perioada 17 decembrie 1994 – 16 iunie 1995, de către statele și organizațiile de integrare economică regională care au semnat Carta.

Articolul 39

Ratificarea, acceptarea sau aprobarea

Prezentul protocol este supus ratificării, acceptării sau aprobării semnatarilor. Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare se depun la depozitar.

Articolul 40

Aplicarea în plan teritorial

(1) Orice stat sau organizație de integrare economică regională poate, în momentul semnării, ratificării, acceptării, aprobării sau

aderării, să declare, printr-o declarație depusă la depozitar, că prezentul tratat îl obligă în privința tuturor teritoriilor pentru care este responsabil în materie de relații internaționale sau pentru unul sau mai multe dintre ele. Această declarație se aplică în momentul în care prezentul tratat intră în vigoare pentru acea parte contractantă.

(2) Oricare dintre părțile contractante poate, la o dată ulterioară, printr-o declarație depusă la depozitar, să se supună prezentului tratat pentru alte teritorii indicate în declarația sa. În ceea ce privește aceste teritorii, prezentul tratat intră în vigoare în a nouăzecea zi de la primirea de către depozitar a declarației menționate.

(3) Orice declarație făcută în temeiul celor două paragrafe precedente cu privire la teritoriile pe care le indică poate fi retrasă prin notificarea depozitarului. Sub rezerva articolului 47 alineatul (3), retragerea devine efectivă la expirarea unui termen de un an de la data primirii unei astfel de notificări de către depozitar.

(4) Definiția termenului „regiune” de la articolul 1 alineatul (10) trebuie interpretată având în vedere orice declarație depusă în conformitate cu prezentul articol.

*Articolul 41***Aderarea**

Prezentul tratat este deschis aderării statelor și organizațiilor de integrare economică regională care au semnat Carta de la data la care termenul pentru semnarea prezentului tratat a expirat, în termeni ce urmează a fi aprobați de Conferința Cartei. Instrumentele de aderare se depun la depozitar.

*Articolul 42***Modificări**

(1) Orice parte contractantă poate propune modificări la prezentul tratat.

(2) Textul oricărei modificări propuse la prezentul tratat este comunicat părților contractante de către secretariat cu cel puțin trei luni înainte de data la care acesta este supus adoptării la Conferința Cartei.

(3) Modificările aduse prezentului tratat, al cărui text a fost adoptat de Conferința Cartei, sunt comunicate prin secretariat depozitarului, care le prezintă tuturor părților contractante în vederea ratificării, acceptării sau aprobării.

(4) Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare a modificărilor aduse prezentului tratat sunt depuse la depozitar. Modificările intră în vigoare, între părțile contractante care le-au ratificat, acceptat sau aprobat, în a nouăzecea zi de la depunerea la depozitar a instrumentelor de ratificare, acceptare sau aprobare de către cel puțin trei pătrimi din părțile contractante. Ulterior, modificările intră în vigoare, pentru oricare dintre celelalte părți contractante, în a nouăzecea zi de la data la care acea parte contractantă și-a depus instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare a modificărilor.

*Articolul 43***Acorduri de asociere**

(1) Conferința Cartei poate să autorizeze negocierea acordurilor de asociere cu state sau organizații de integrare economică regională sau cu organizații internaționale, pentru a urmări obiectivele și a pune în aplicare principiile Cartei, precum și dispozițiile prezentului tratat sau ale unuia sau mai multor protocoale.

(2) Relațiile stabilite cu un stat, o organizație de integrare economică regională sau o organizație internațională, precum și

drepturile și obligațiile care rezultă din acestea, se adaptează împrejurărilor speciale ale asocierii și, în fiecare caz, sunt stabilite în acordul de asociere.

*Articolul 44***Intrarea în vigoare**

(1) Prezentul tratat intră în vigoare în a nouăzecea zi de la data depunerii celui de-al treizecelea instrument de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare de către un stat sau o organizație de integrare economică regională semnată a Cartei la 16 iunie 1995.

(2) Pentru orice stat sau organizație de integrare economică regională care ratifică, acceptă, aprobă sau aderă la prezentul tratat după depunerea celui de-al treizecelea instrument de ratificare, acceptare sau aprobare, tratatul intră în vigoare în a nouăzecea zi de la data depunerii, de către acest stat sau această organizație de integrare economică regională, a instrumentelor proprii de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare.

(3) În sensul alineatului (1), orice instrument depus de către o organizație de integrare economică regională nu se adaugă cele depuse de statele membre ale acestei organizații.

*Articolul 45***Aplicarea provizorie**

(1) Semnatarii convin să aplice prezentul tratat cu titlu provizoriu până la intrarea sa în vigoare pentru semnatori în conformitate cu articolul 44, în măsura în care aplicarea provizorie nu este incompatibilă cu constituția sau cu actele cu putere de lege ale acestora.

(2) (a) Fără a aduce atingere alineatului (1), orice semnatar poate, în momentul semnării, să depună la depozitar o declarație că nu este în măsură să accepte aplicarea provizorie. Obligația enunțată la alineatul (1) nu se aplică semnatarului care face o astfel de declarație. Orice semnatar de acest tip își poate retrage, în orice moment, declarația prin notificare scrisă adresată depozitarului.

(b) Nici un semnatar care face o declarație, astfel cum este cea prevăzută la litera (a), nici investitorii acestui semnatar nu se pot prevala de avantajele aplicării provizorii în temeiul alineatului (1).

(c) Fără a aduce atingere literei (a), orice semnatar care face o declarație, astfel cum este cea prevăzută la litera (a), aplică partea VII cu titlu provizoriu, până la intrarea în vigoare a

tratatului pentru acest semnatar în conformitate cu articolul 44, în măsura în care această aplicare provizorie nu este incompatibilă cu legislația acestuia.

Articolul 47

Retragerea

- (3) (a) Orice semnatar poate să încheie aplicarea provizorie a prezentului tratat printr-o notificare scrisă adresată depozitarului cu privire la intenția sa de a nu deveni parte contractantă la prezentul tratat. Încetarea aplicării provizorii intră în vigoare, pentru orice semnatar, la expirarea unui termen de șaizeci de zile de la data la care depozitarul primește notificarea scrisă a semnatarului.
- (b) Atunci când un semnatar încetează aplicarea provizorie în temeiul literei (a), obligația pe care o are, în temeiul alineatului (1), de a aplica părțile III și V oricărei investiții realizate în regiunea sa în cursul aplicării provizorii de către investitorii altor părți semnatară rămâne, cu toate acestea, în vigoare, în ceea ce privește aceste investiții, pentru o perioadă de douăzeci de ani de la data efectivă a încetării aplicării, cu excepția cazului în care se prevede altfel la litera (c).
- (c) litera (b) nu se aplică semnatarilor enumerați la anexa PA. Orice semnatar este retras de pe lista din anexa PA din momentul depunerii unei cereri în acest sens la depozitar.

(1) La încheierea unei perioade de cinci ani de la data la care prezentul tratat a intrat în vigoare pentru o parte contractantă, aceasta poate notifica depozitarul, în orice moment, în scris, cu privire la retragerea din prezentul tratat.

(2) Această retragere se aplică după un an de la data la care a fost primită notificarea de către depozitar sau la o dată ulterioară, indicată în notificarea de retragere.

(3) Dispozițiile prezentului tratat continuă să se aplice, pentru o perioadă de douăzeci de ani, investițiilor realizate în regiunea unei părți contractante de către investitorii altei părți contractante sau în regiunea altor părți contractante de către investitorii acelei părți contractante, de la data la care retragerea părții contractante din prezentul tratat intră în vigoare.

(4) Orice protocol la care este parte o parte contractantă încetează să mai fie în vigoare pentru acea parte contractantă la data efectivă de retragere din prezentul tratat.

Articolul 48

Statutul anexelor și deciziilor

(4) Până la intrarea în vigoare a prezentului tratat, semnatarii se reunesc periodic în cadrul Conferinței provizorii a Cartei, a cărei primă reuniune este convocată de secretariatul provizoriu prevăzut la alineatul (5), în termen de cel mult 180 de zile de la data de deschidere spre semnare a prezentului tratat, indicată la articolul 38.

Anexele la prezentul tratat și deciziile prevăzute la anexa 2 a Actului final al Conferinței Cartei Europene a Energiei, semnată la Lisabona, la 17 decembrie 1994, fac parte integrantă din tratat.

(5) Funcțiile secretariatului sunt exercitate cu titlu provizoriu de către un secretariat provizoriu până la intrarea în vigoare a prezentului tratat, în conformitate cu articolul 44, și până la înființarea unui secretariat.

Articolul 49

Depozitarul

(6) În conformitate cu și sub rezerva dispozițiilor alineatului (1) sau ale alineatului (2) litera (c), după caz, semnatarii contribuie, în temeiul articolului 37 alineatul (3), la cheltuielile suportate de secretariatul provizoriu ca și când ar fi părți contractante. Orice modificare adusă anexei B de către semnatarii încetează la intrarea în vigoare a prezentului tratat.

Guvernul Republicii Portugheze este depozitarul prezentului tratat.

(7) Până la intrarea în vigoare a prezentului tratat, un stat sau organizație de integrare economică regională care aderă la acesta înainte de intrarea sa în vigoare, în conformitate cu articolul 41, are dreptul și își asumă obligațiile unui semnatar, care rezultă din prezentul articol.

Articolul 50

Autenticitatea textelor

Articolul 46

Rezerve

Nu poate fi formulată nici o rezervă în ceea ce privește prezentul tratat.

Drept care, subsemnații, valabil împuterniciți în acest sens, au semnat prezentul protocol în limbile engleză, franceză, germană, italiană, rusă și spaniolă, fiecare text fiind considerat în mod egal autentic, într-un singur exemplar original, care este depus la guvernul Republicii Portugheze.

Done at Lisbon on the seventeenth day of December in the year one thousand nine hundred and ninety-four.

Fait à Lisbonne, le dix-sept décembre mil neuf cent quatre-vingt-quatorze.

Geschehen zu Lissabon am siebzehnten Dezember neunzehnhundertvierundneunzig.

Fatto a Lisbona il diciassettesimo giorno del mese di dicembre dell'anno millenovecentonovantaquattro.

Совершено в Лиссабоне в семнадцатый день декабря одна тысяча девятьсот девяносто четвертого года.

Hecho en Lisboa, el diecisiete de diciembre de mil novecientos noventa y cuatro.

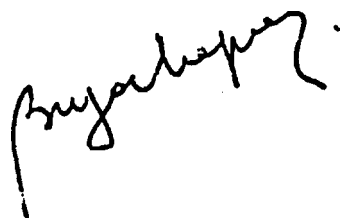
Udfærdiget i Lissabon, den syttende december nittenhundrede og fireoghalvfems.

Έγινε στη Λισαβόνα, στις δέκα επτά Δεκεμβρίου του έτους χίλια ενιακόσια ενενήντα τέσσερα.

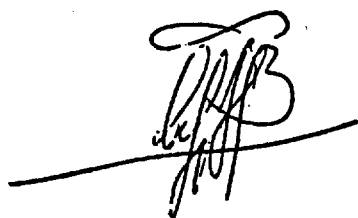
Gedaan te Lissabon, de zeventiende december negentienhonderd vierennegentig.

Feito em Lisboa, aos dezassete de Dezembro de mil novecentos e noventa e quatro.

Për Republikën e Shqipërisë

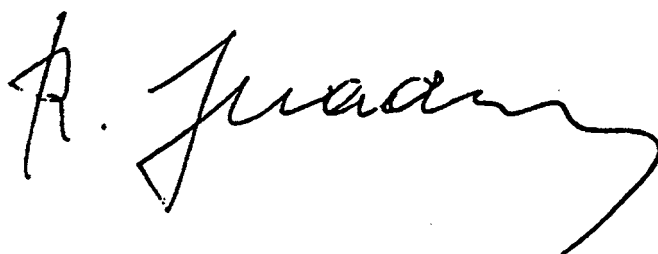
Հայաստանի Հանրապետության համար

For Australia

Für die Republik Österreich

Азербайдан ачынчан

Pour le royaume de Belgique

Voor het Koninkrijk België

Für das Königreich Belgien

Cette signature engage également la Communauté française de Belgique, la Communauté flamande, la Communauté germanophone de Belgique, la Région wallonne, la Région flamande et la région de Bruxelles-Capitale.

Deze handtekening bindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap van België, de Duitstalige Gemeenschap van België, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Diese Unterschrift bindet ebenso die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft Belgiens, die Deutschsprachige Gemeinschaft Belgiens, die Flämische Region, die Wallonische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

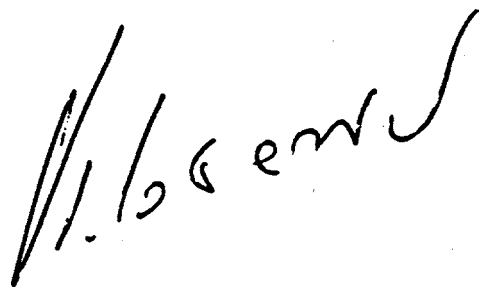
Ад імя Рэспублікі Беларусь

За Република България

For Canada

Pour le Canada

za Republiku Hrvatsku

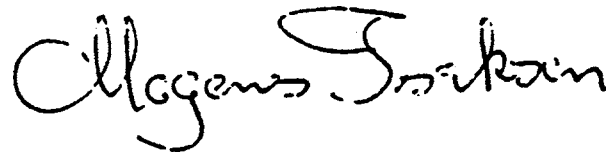
A handwritten signature in black ink, appearing to read "I. Bogdanov". The signature is written in a cursive style with a large, sweeping flourish at the end.

For the Republic of Cyprus

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Avraam Louca". The signature is written in a cursive style with a large, sweeping flourish at the end.

Za Českou Republiku

For Kongeriget Danmark

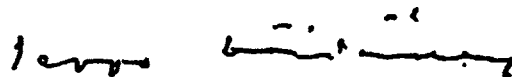
Eesti Vabariigi nimel

Por las Comunidades Europeas
For De Europæiske Fællesskaber
Für die Europäischen Gemeinschaften
Για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες
For the European Communities
Pour les Communautés européennes
Per le Comunità europee
Voor de Europese Gemeenschappen
Pelas Comunidades Europeias

Suomen tasavallan puolesta

Pour la République française

Alain Grand

საქართველოს რესპუბლიკის სახელით

[Handwritten signature]

Für die Bundesrepublik Deutschland

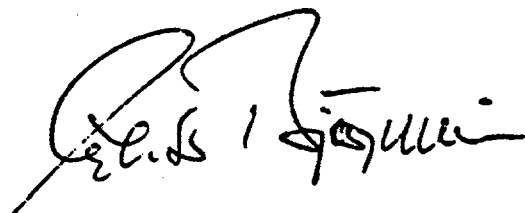
Herwig
Walter Maus

Για την Ελληνική Δημοκρατία

[Handwritten signature]
Alex Kostas

A Magyar Köztársaság nevében

Fyrir hönd Lyöveldisins íslands

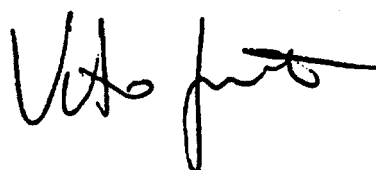
A handwritten signature in black ink, appearing to be 'P. S. 1. Jónsson'.

Thar cheann na hÉireann

For Ireland

Two handwritten signatures in black ink, one on the left and one on the right, both appearing to be cursive.

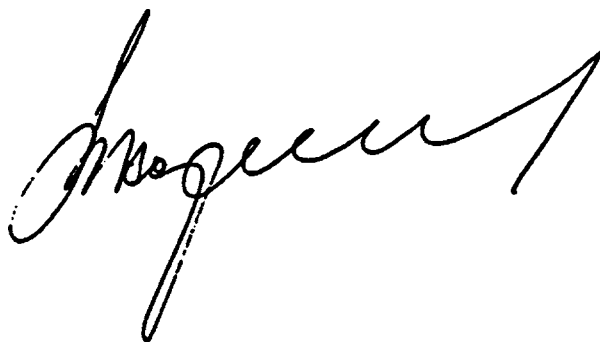
Per la Repubblica italiana

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Vito Fazio'.

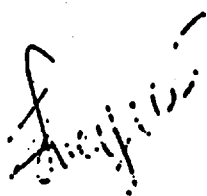
日本国のために

市岡 亮 氏
明. 局長 〇

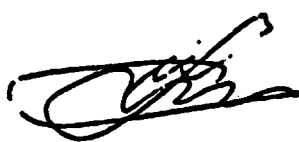
Казахстан Республикасынын атынан

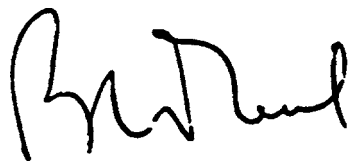
Киргиз Республикасы Учун

Latvijas Republikas varda

Für das Fürstentum Liechtenstein

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'H. D. ...', written in a cursive style.

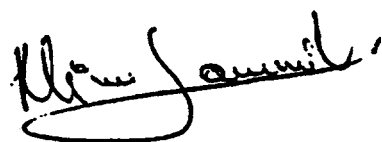
Lietuvos Respublikos vardu

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. ...', written in a cursive style.

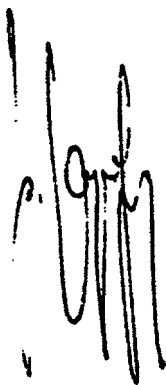
Pour le grand-duché de Luxembourg

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'G. ...', written in a cursive style.

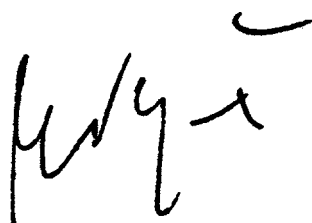
For the Republic of Malta

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Alan ...', written in a cursive style.

Pentru Republica Moldova

A handwritten signature in black ink, consisting of several vertical strokes and a few horizontal ones, appearing to be a stylized name.

Voor het Koninkrijk der Nederlanden

A handwritten signature in black ink, featuring a large, stylized 'K' and 'N' followed by a horizontal line and a small flourish.

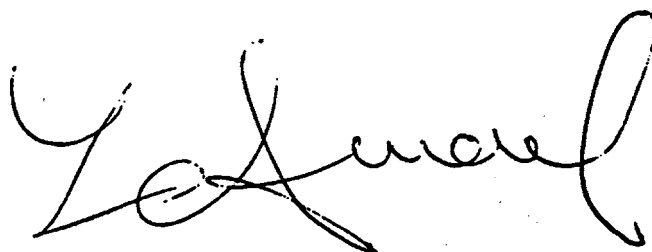
For Kongeriket Norge

A handwritten signature in black ink, written in a cursive style, appearing to be 'Cunne Myrnes'.

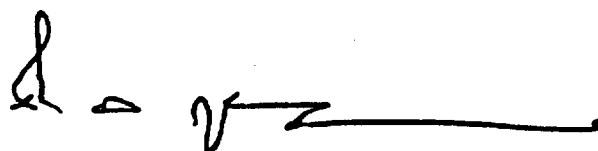
Za Rzeczpospolitą Polską

A handwritten signature in black ink, written in a cursive style, appearing to be 'H. L. GIBAS'.

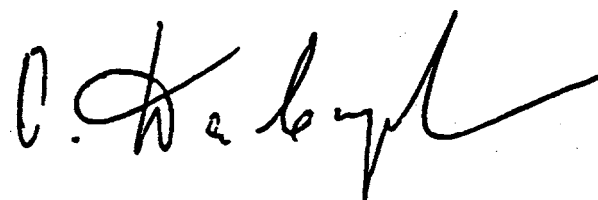
Pela República Portuguesa

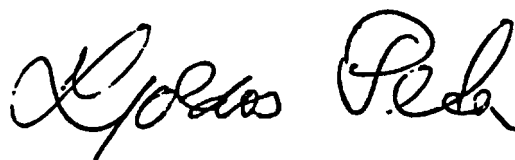
Pentru România

За Российскую Федерацию

Za Slovenskú republiku

Za Republiko Slovenijo

Boris Šarič

Por el Reino de España

Agustín Gijón

För Konungariket Sverige

Kristin Asp-Johansson

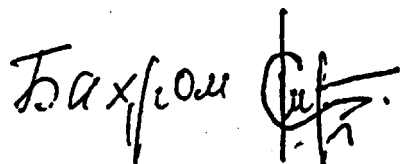
Für die Schweizerische Eidgenossenschaft

Pour la Confédération suisse

Per la Confederazione svizzera

Isabelle Lüscher

Лз поми Тауикистои

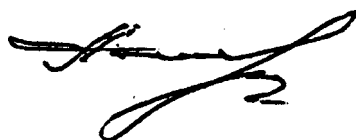

Türkiye Cumhuriyeti adına

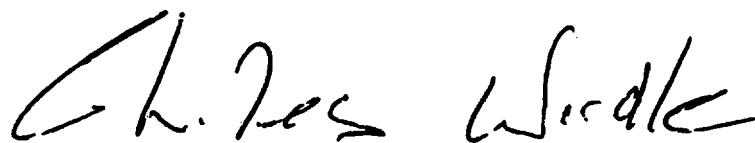

Туркменистан Хекуметинин адындан

За Україну

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Ch. W. Siddle". The signature is written in a cursive, flowing style.

For the United States of America

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати номидан

ANEXELE LA TRATATUL PRIVIND CARTA ENERGIEI

CUPRINS

	Pagina
1 <i>Anexa EM</i>	
Materiale și produse energetice [in conformitate cu articolul 1 alineatul (4)]	167
2 <i>Anexa NI</i>	
Materiale și produse energetice care nu se aplică în cazul investițiilor pentru definiția „activității economice din sectorul energetic” [in conformitate cu articolul 1 alineatul (5)]	169
3 <i>Anexa TRM</i>	
Notificarea și eliminarea treptată (TRM) [in conformitate cu articolul 5 alineatul (4)]	170
4 <i>Anexa N</i>	
Lista părților contractante care solicită ca cel puțin trei regiuni diferite să fie implicate într-un tranzit [in conformitate cu articolul 7 alineatul (10) litera (a)]	171
5 <i>Anexa VC</i>	
Lista părților contractante care s-au angajat voluntar să respecte articolul 10 alineatul (3) [in conformitate cu articolul 10 alineatul (6)]	172
6 <i>Anexa ID</i>	
Lista părților contractante care nu permit unui investitor să prezinte din nou același liti- giu unui arbitraj internațional într-o etapă ulterioară în temeiul articolului 26 [in conformitate cu articolul 26 alineatul (3) litera (b) punctul (i)]	173
7 <i>Anexa IA</i>	
Lista părților contractante care nu autorizează un investitor sau o parte contractantă să supună un litigiu unui arbitraj internațional în ceea ce privește articolul 10 alineatul (1) ultima teză [in conformitate cu articolul 26 alineatul (3) litera (c) și articolul 27 alineatul (2)]	174
8 <i>Anexa P</i>	
Procedură specială subnațională de soluționare a litigiilor [in conformitate cu articolul 27 alineatul (3) litera (i)]	175
9 <i>Anexa G</i>	
Exceptări și norme care reglementează aplicarea dispozițiilor GATT și ale instrumen- telor conexe [in conformitate cu articolul 29 alineatul (2) litera (a)]	176
10 <i>Anexa TFU</i>	
Dispoziții privind acordurile comerciale între state care au făcut parte din fosta Uniune a Republicilor Sovietice Socialiste [in conformitate cu articolul 29 alineatul (2) litera (b)]	180
11 <i>Anexa D</i>	
Dispoziții provizorii pentru soluționarea litigiilor comerciale [in conformitate cu articolul 29 alineatul (7)]	181

	Pagina
12 <i>Anexa B</i>	
Formule de repartizare pentru alocarea cheltuielilor care decurg din Cartă [în conformitate cu articolul 37 alineatul (3)]	185
13 <i>Anexa PA</i>	
Lista semnatarilor care nu acceptă aplicarea provizorie a articolului 45 alineatul (3) litera (b) [în conformitate cu articolul 45 alineatul (3) litera (c)]	186
14 <i>Anexa T</i>	
Măsuri tranzitorii adoptate de părțile contractante [în conformitate cu articolul 32 alineatul (1)]	187

1. Anexa EM

MATERIALE ȘI PRODUSE ENERGETICE

[în conformitate cu articolul 1 alineatul (4)]

Energie nucleară

2612	Uraniu și thoriu – minereu și concentrate.
2612 10	Minereuri de uraniu și concentrate.
2612 20	Minereuri și concentrate de thoriu.
2844	Elemente chimice radioactive și izotopi radioactivi (inclusiv elementele chimice și izotopii fisionabili sau fertili) și compușii lor; amestecuri și reziduuri conținând aceste produse.
2844 10	Uraniu natural și compuși ai acestuia.
2844 20	Uraniu îmbogățit în U235 și compuși ai acestuia; plutoniu și compuși ai acestuia.
2844 30	Uraniu sărăcit în U235 și compuși ai acestuia; thoriu și compuși ai acestuia.
2844 40	Elemente și izotopi radioactivi și compuși radioactivi, alții decât 2844 10, 2844 20, 2844 30.
2844 50	Elemente combustibile (cartușe) uzate (iradiate) din reactoarele nucleare.
2845 10	Apă grea (oxid de deuteriu).

Cărbune, gaze naturale, petrol și produse petroliere, energie electrică

2701	Huilă, brichete, ovoide și combustibili solizi similari obținuți din huilă.
2702	Lignit, aglomerat sau nu, cu excepția jaisului.
2703	Turbă (inclusiv praful de turbă), aglomerat sau nu.
2704	Cocs și semicocs din huilă, lignit sau turbă, aglomerat sau nu; cărbune de retortă.
2705	Gaz de huilă, gaz de apă, gaz de generator și gaze similare, altele decât gaz de petrol și alte hidrocarburi gazoase.
2706	Gudron de huilă, de lignit sau de turbă, alte gudroane minerale, deshidratate sau nu, ori parțial distilate, inclusiv gudroanele reconstituite.
2707	Uleiuri și alte produse de distilare la temperatură înaltă a gudroanelor de cărbune; produse similare în care greutatea constituenților aromatici o depășește pe cea a celor nearomatici (de exemplu, benzoli, tolueni, xyloli, naftaline, alte hidrocarburi aromatice în amestec, fenoli, uleiuri de creozot și altele).
2708	Smoală și cocs de bitum, obținute din gudron de huilă sau alte gudroane minerale.
2709	Uleiuri din petrol sau uleiuri obținute din minerale bituminoase, brute.
2710	Uleiuri petroliere și uleiuri obținute din minerale bituminoase, altele decât cele brute.
2711	Gaze petroliere și alte hidrocarburi gazoase lichefiate: — gaze naturale; — propani; — butani; — etilenă, propilenă, butilenă, butadienă (2711 14); — altele.

În stare gazoasă:

- gaze naturale;
- altele.

- 2713 Cocs de petrol, bitum de petrol și alte reziduuri de uleiuri din petrol sau de uleiuri obținute din minerale bituminoase.
- 2714 Bitumuri și asfalturi, naturale; șisturi și nisipuri bituminoase; asfaltit și roci asfaltice.
- 2715 Amestecuri bituminoase pe bază de asfalt natural sau bitum natural, bitum de petrol, gudron natural sau smoală din gudron mineral (de exemplu mastic bituminos, *cut-backs*).
- 2716 Energie electrică.

Alte surse de energie

- 4401 10 Lemn pentru încălzit, sub formă de bușteni, bucăți scurte, butuci, vreascuri sau în forme similare.
- 4402 Mangal (inclusiv zăcăminte fosile), aglomerat sau nu.
-

2. Anexa NI

**MATERIALE ȘI PRODUSE ENERGETICE CARE NU SE APLICĂ ÎN CAZUL INVESTIȚIILOR PENTRU
DEFINIȚIA „ACTIVITĂȚII ECONOMICE DIN SECTORUL ENERGETIC”**

[în conformitate cu articolul 1 alineatul (5)]

- 2707 Uleiuri și alte produse ale distilării la temperatură înaltă a gudronului de huiă, produse similare în care greutatea constituenților aromatici o depășește pe cea a constituenților nearomatici (de exemplu benzoli, toluoli, xyloli, naftaline, alte amestecuri de hidrocarburi aromatice, fenoli, uleiuri de creozot și altele).
- 4401 10 Lemn pentru încălzit, sub formă de bușteni, bucăți scurte, butuci, vreascuri sau în forme similare.
- 4402 Mangal (inclusiv zăcămintele fosile), aglomerate sau nu.
-

3. Anexa TRM

NOTIFICAREA ȘI ELIMINAREA TREPTATĂ

[în conformitate cu articolul 5 alineatul (4)]

1. Fiecare parte contractantă notifică secretariatului toate măsurile de investiții legate de comerț pe care le aplică și care nu sunt în conformitate cu dispozițiile articolului 5 în termen de:
 - (a) 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentului tratat, în cazul în care partea contractantă este parte la GATT sau
 - (b) 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentului tratat, în cazul în care partea contractantă nu este parte la GATT.Aceste măsuri de investiții legate de comerț cu aplicare generală sau specifică sunt notificate împreună cu caracteristicile lor principale.
2. În cazul în care măsurile de investiții legate de comerț se aplică discreționar, fiecare aplicare specifică este notificată. Nici o informație care aduce atingere intereselor comerciale legitime ale întreprinderilor particulare nu trebuie divulgată.
3. Fiecare parte contractantă elimină toate măsurile de investiții legate de comerț care au fost notificate în conformitate cu alineatul (1) în termen de:
 - (a) doi ani de la data intrării în vigoare a prezentului tratat, în cazul în care partea contractantă este parte la GATT sau
 - (b) trei ani de la data intrării în vigoare a prezentului tratat, în cazul în care partea contractantă nu este parte la GATT.
4. În perioada aplicabilă prevăzută la alineatul (3), o parte contractantă nu modifică termenii măsurilor de investiții legate de comerț pe care le notifică în conformitate cu alineatul (1) față de cele utilizate la data intrării în vigoare a prezentului tratat, ceea ce ar mări gradul de incompatibilitate în raport cu dispozițiile articolului 5 din prezentul tratat.
5. Fără a aduce atingere dispozițiilor alineatului (4), o parte contractantă poate, pentru a nu dezavantaja întreprinderile înființate care fac obiectul unei măsuri de investiție notificate în conformitate cu alineatul (1), să aplice această măsură pentru o nouă investiție în perioada de eliminare treptată atunci când:
 - (a) produsele unei astfel de investiții sunt similare produselor întreprinderilor înființate și
 - (b) această aplicare este necesară pentru a evita denaturarea condițiilor concurențiale între noua investiție și întreprinderile înființate.Orice măsură de investiție legată de comerț aplicată astfel unei noi investiții este notificată secretariatului. Termenii acestei măsuri sunt echivalenți, în ceea ce privește efectul lor concurențial, cu cei aplicabili întreprinderilor deja înființate și măsura încetează să se aplice la aceeași dată.
6. În cazul în care o organizație de integrare economică regională aderă la prezentul tratat după intrarea sa în vigoare:
 - (a) notificarea prevăzută la alineatele (1) și (2) se efectuează la data aplicabilă în conformitate cu alineatul (1) sau la data depunerii instrumentului de aderare, în funcție de care dintre aceste date este ulterioară și
 - (b) perioada de eliminare încetează la data aplicabilă în conformitate cu alineatul (3) sau la data intrării în vigoare a prezentului tratat pentru acel stat sau pentru organizația de integrare economică regională, în funcție de care dintre aceste date este ulterioară.

4. Anexa N

**LISTA PĂRȚILOR CONTRACTANTE CARE SOLICITĂ CA CEL PUȚIN TREI REGIUNI DIFERITE SĂ FIE
IMPLICATE ÎNTR-UN TRANZIT**

[în conformitate cu articolul 7 alineatul (10) litera (a)]

1. Canada și Statele Unite ale Americii.
-

*5. Anexa VC***LISTA PĂRȚILOR CONTRACTANTE CARE S-AU ANGAJAT VOLUNTAR SĂ RESPECTE ARTICOLUL
10 ALINEATUL (3)**

[în conformitate cu articolul 10 alineatul (6)]

—

6. Anexa ID

LISTA PĂRȚILOR CONTRACTANTE CARE NU PERMIT UNUI INVESTITOR SĂ SUPUNĂ DIN NOU ACELAȘI LITIGIU UNUI ARBITRAJ INTERNAȚIONAL ÎNTR-O ETAPĂ ULTERIOARĂ ÎN TEMEIUL ARTICOLULUI 26

[în conformitate cu articolul 26 alineatul (3) litera (b) punctul (i)]

1. Australia	13. Italia
2. Azerbaidjan	14. Japonia
3. Bulgaria	15. Kazahstan
4. Canada	16. Norvegia
5. Croația	17. Polonia
6. Cipru	18. Portugalia
7. Republica Cehă	19. România
8. Comunitățile Europene	20. Federația Rusă
9. Finlanda	21. Slovenia
10. Grecia	22. Spania
11. Ungaria	23. Suedia
12. Irlanda	24. Statele Unite ale Americii
-

7. Anexa IA

**LISTA PĂRȚILOR CONTRACTANTE CARE NU AUTORIZEAZĂ UN INVESTITOR SAU O PARTE
CONTRACTANTĂ SĂ SUPUNĂ UN LITIGIU UNUI ARBITRAJ INTERNAȚIONAL ÎN CEEA CE
PRIVEȘTE ARTICOLUL 10 ALINEATUL (1) ULTIMA TEZĂ**

[în conformitate cu articolul 26 alineatul (3) litera (c) și articolul 27 alineatul (2)]

1. Australia
 2. Canada
 3. Ungaria
 4. Norvegia
-

8. Anexa P

PROCEDURĂ SPECIALĂ SUBNAȚIONALĂ DE SOLUȚIONARE A LITIGIILOR

[în conformitate cu articolul 27 alineatul (3) punctul (i)]

PARTEA I

1. Canada
2. Australia

PARTEA II

1. Atunci când, în pronunțarea unei sentințe, tribunalul consideră că o măsură aplicată de administrația publică, de autoritatea regională sau locală a unei părți contractante, denumită în continuare „partea responsabilă”, nu este în conformitate cu o dispoziție a tratatului, partea responsabilă ia toate măsurile rezonabile de care dispune pentru a asigura respectarea tratatului în ceea ce privește această măsură.
2. În termen de treizeci de zile de la data pronunțării sentinței, partea responsabilă adresează secretariatului o notificare scrisă prin care își precizează intențiile sale de a asigura respectarea tratatului privind această măsură. Secretariatul prezintă comunicarea Conferinței Cartei în cel mai scurt termen, dar cel târziu la reuniunea Conferinței Cartei de după primirea notificării. În cazul în care este imposibilă asigurarea respectării imediate, partea responsabilă dispune de un termen rezonabil pentru a face acest lucru. Acest termen rezonabil este convenit de cele două părți ale litigiului. În eventualitatea în care nu este posibil să se ajungă la un acord în această privință, partea responsabilă propune un termen rezonabil care este aprobat de Conferința Cartei.
3. Atunci când partea responsabilă nu reușește să asigure respectarea măsurii în termenul rezonabil, aceasta depune eforturi, la cererea celeilalte părți contractante parte la litigiu, denumită în continuare „partea prejudiciată”, să se pună de acord cu partea prejudiciată asupra unei compensații adecvate ca o soluționare satisfăcătoare de ambele părți ale litigiului.
4. În cazul în care părțile nu convin asupra unei compensații satisfăcătoare în termen de douăzeci de zile de la cererea părții prejudiciate, aceasta poate suspenda, cu autorizația Conferinței Cartei, obligațiile care îi revin, în temeiul tratatului, față de partea responsabilă, dacă estimează că sunt echivalente cu cele refuzate de măsura în cauză, până când părțile contractante ajung la un acord cu privire la soluționarea litigiului sau până când măsura respectivă a fost modificată în conformitate cu tratatul.
5. În stabilirea obligațiilor de suspendat, partea prejudiciată aplică următoarele principii și proceduri:
 - (a) Partea prejudiciată trebuie mai întâi să suspende obligațiile privind aceeași parte a tratatului ca și cea în cazul căreia tribunalul a găsit o încălcare.
 - (b) În cazul în care partea prejudiciată consideră că nu este posibil sau eficient să suspende obligațiile privind aceeași parte a tratatului, aceasta poate încerca să suspende obligații care țin de alte părți ale tratatului. În cazul în care partea prejudiciată decide să solicite autorizația de a suspenda obligațiile în temeiul prezentului punct, aceasta trebuie să indice motivele în cererea de autorizare adresată Conferinței Cartei.
6. În cererea scrisă a părții responsabile, adresată părții prejudiciate și președintelui tribunalului care a dat sentința, tribunalul stabilește dacă nivelul obligațiilor suspendate de partea prejudiciată este excesiv și, în acest caz, în ce măsură. În cazul în care tribunalul nu se poate constitui, această hotărâre este luată de către unul sau mai mulți arbitri numiți de secretarul general. Hotărârile referitoare la prezentul alineat se încheie în termen de șaiszeci de zile de la depunerea cererii la tribunal sau de la numirea arbitrilor de către secretarul general. Obligațiile nu pot fi suspendate până la hotărâre, care este definitivă și obligatorie.
7. În suspendarea obligațiilor sale față de partea responsabilă, partea prejudiciată depune eforturi pentru a nu aduce atingere drepturilor de care se bucură celelalte părți contractante în temeiul tratatului.

9. Anexa G

EXCEPTĂRI ȘI NORME CARE REGLEMENTEAZĂ APLICAREA DISPOZIȚIILOR GATT ȘI ALE INSTRUMENTELOR CONEXE

[în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) litera (a)]

1. În temeiul articolului 29 alineatul (2) litera (a), următoarele dispoziții ale GATT 1947 și ale instrumentelor conexe nu sunt aplicabile:

(a) Acordul general privind tarifele vamale și comerțul

II	Liste de concesiuni (și liste privind GATT)
IV	Dispoziții speciale privind filmele cinematografice
XV	Dispoziții în materie de schimb
XVIII	Ajutor de stat în favoarea dezvoltării economice
XXII	Consultări
XXIII	Protecția concesiunilor și avantaje
XXV	Acțiuni colective ale părților contractante
XXVI	Acceptare. Intrare în vigoare și înregistrare
XXVII	Suspendarea sau retragerea concesiunilor
XXVIII	Modificarea listelor
XXVIIIa	Negocieri tarifare
XXIX	Relația acordului cu Carta de la Havana
XXX	Modificări
XXXI	Retragere
XXXII	Părți contractante
XXXIII	Aderare
XXXV	Neaplicarea acordului între anumite părți contractante
XXXVI	Principii și obiective
XXXVII	Obligații
XXXVIII	Acțiune comună
Anexa H	Referitoare la articolul XXVI
Anexa I	Note și dispoziții suplimentare (referitoare la articolele GATT menționate anterior)

Acțiune de salvagardare în scopul dezvoltării

Clauză interpretativă privind notificarea, consultarea, soluționarea litigiilor și supravegherea.

(b) Instrumentele conexe*(i) Acordul privind barierele tehnice în calea comerțului (codul normativ)*

Preambul [alineatele (1), (8), (9)]

- 1.3. Dispoziții generale
- 2.6.4. Pregătirea, adoptarea și aplicarea regulamentelor și standardelor tehnice de către organele guvernului central
- 10.6. Informare privind regulamentele tehnice, standardele și sistemele de atestare
- 11. Asistență tehnică acordată părților
- 12. Tratament special și diferențiat al țărilor în curs de dezvoltare
- 13. Comitetul barierele tehnice în calea schimburilor
- 14. Consultări și soluționarea litigiilor
- 15. Dispoziții finale (altele decât 15.5 și 15.13)
- Anexa 2 Grupurile de experți tehnici
- Anexa 3 Comisii de examinare

*(ii) Acord privind achizițiile publice**(iii) Acordul privind interpretarea și aplicarea articolelor VI, XVI și XXIII (subvenții și drepturi compensatorii)*

- 10. Subvenții la export pentru anumite produse primare
- 12. Consultări
- 13. Conciliere, soluționarea litigiilor și măsuri de retorsiune autorizate
- 14. Țări în curs de dezvoltare
- 16. Comitetul pentru subvenții și măsuri compensatorii
- 17. Conciliere
- 18. Soluționare de litigii
- 19.2. Acceptare și aderare
- 19.4. Intrare în vigoare
- 19.5.(a) Legislație internă
- 19.6. Reexaminare
- 19.7. Modificări
- 19.8. Retragere
- 19.9. Neaplicabilitatea acordului între anumiți semnatari
- 19.11. Secretariat
- 19.12. Depunere
- 19.13. Înregistrare

(iv) Acord privind aplicarea articolului VII (valoarea în vamă)

- 1.2.(b)(iv) Valoare de tranzacționare
- 11.1. Determinarea valorii vamale
- 14. Aplicarea anexelor (a doua teză)
- 18. Instituții (Comitetul privind valorile în vamă)

- 19. Consultări
- 20. Soluționare de litigii
- 21. Tratat special și diferențiat al țărilor în curs de dezvoltare
- 22. Acceptare și aderare
- 24. Intrare în vigoare
- 25.1. Legislație internă
- 26. Reexaminare
- 27. Modificări
- 28. Retragere
- 29. Secretariat
- 30. Depunere
- 31. Înregistrare
- Anexa II Comitetul tehnic privind valorile în vamă
- Anexa III Comisii de examinare ad-hoc

Protocol la acord în temeiul articolului VII (cu excepția punctelor I.7. și I.8.; cu formule introductive corespunzătoare)

(v) *Acord privind procedurile aferente licențelor de import*

- 1.4. Dispoziții generale (ultima teză)
- 2.2. Licența automată de import (nota de subsol 2)
- 4. Instituții, consultanță și soluționare de litigii
- 5. Dispoziții finale [cu excepția alineatului (2)]

(vi) *Acord privind aplicarea articolului VI (cod anti-dumping)*

- 13. Țări în curs de dezvoltare
- 14. Comitetul pentru practici anti-dumping
- 15. Consultări, conciliere și soluționare de litigii
- 16. Dispoziții finale [cu excepția alineatului (1) și (3)]

(vii) *Dispoziție privind carnea de vită*

(viii) *Dispoziție internațională privind produsele lactate*

(ix) *Acord privind comerțul în aviația civilă*

(x) *Declarație privind măsurile comerciale luate cu privire la balanța de plăți*

(c) **Toate celelalte dispoziții ale GATT sau ale instrumentelor conexe care se referă la:**

- (i) asistența guvernamentală pentru dezvoltare economică și tratamentul țărilor în curs de dezvoltare, cu excepția alineatelor (1)-(4) din Decizia din 28 noiembrie 1979 (L/4903) privind tratamentul diferențiat și tratamentul națiunii celei mai favorizate, reciprocitatea și deplina participare a țărilor în curs de dezvoltare;
- (ii) crearea și funcționarea comitetelor de specialiști și a altor instituții subsidiare;
- (iii) semnare, aderare, intrare în vigoare, retragere, depunere și înregistrare.

- (d) Toate acordurile, înțelegerile, deciziile, clauzele interpretative sau alte acțiuni comune adoptate în conformitate cu dispozițiile enunțate la alineatul (1) literele (a)-(c).
2. Părțile contractante aplică dispozițiile „Declarației privind măsurile comerciale luate în ceea ce privește balanța de plăți” măsurilor luate de către părțile contractante care nu sunt părți ale GATT, în măsura în care celelalte dispoziții ale tratatului permit acest lucru.
3. În legătură cu notificările impuse de dispozițiile aplicabile în temeiul articolului 29 alineatul (2) litera (a):
- (a) părțile contractante care nu sunt părți ale GATT sau ale unui instrument conex adresează notificarea lor secretariatului. Secretariatul distribuie copii ale notificărilor tuturor părților contractante. Notificările adresate secretariatului trebuie redactate în una din limbile autentice ale prezentului tratat. Documentele de însoțire pot fi redactate numai în limba părții contractante;
- (b) aceste cerințe nu se aplică părților contractante la tratat, care sunt și părți ale GATT și ale instrumentelor conexe care conțin propriile cerințe în materie de notificare.
4. Schimburile de materiale nucleare pot fi reglementate prin acordurile prevăzute în declarațiile referitoare la acest alineat, conținute în Actul final al Conferinței privind Carta europeană a energiei.
-

10. Anexa TFU

**DISPOZIȚII PRIVIND ACORDURILE COMERCIALE ÎNTRE STATELE CARE AU FĂCUT PARTE DIN
UNIUNEA REPUBLICILOR SOVIETICE SOCIALISTE**

[în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) litera (b)]

1. Orice acord prevăzut la articolul 29 alineatul (2) litera (b) este notificat în scris secretariatului de către sau în numele tuturor părților acestui acord care semnează sau aderă la acesta:
 - (a) în cazul unui acord în vigoare după trei luni de la data la care prima dintre aceste părți semnează sau depune propriile instrumente de aderare la tratat, în termen de cel mult șase luni de la data semnării sau depunerii și
 - (b) în cazul unui acord care intră în vigoare la o dată ulterioară celei menționate la litera (a), cu suficient timp înainte de aplicarea sa pentru a permite celorlalte state sau organizații de integrare economică regională care au semnat tratatul sau au aderat la acesta (denumite în continuare „părți interesate”) să aibă posibilitatea rezonabilă de a revizui acordul și de a face observații asupra lui părților implicate și Conferinței Cartei înaintea intrării în vigoare a acestui acord.
2. Notificarea include:
 - (a) copii ale textelor originale ale acordului în toate limbile în care s-a semnat;
 - (b) o descriere, cu referire la pozițiile incluse în anexa EM, a materialelor și produselor energetice specifice cărora li se aplică acordul;
 - (c) o explicație, separată pentru fiecare dintre dispozițiile relevante ale GATT și ale instrumentelor conexe aplicabile în temeiul articolului 29 alineatul (2) litera (a), a împrejurărilor care fac imposibil sau impracticabil pentru părțile acordului să se conformeze în totalitate acestei dispoziții;
 - (d) măsurile specifice ce trebuie adoptate de către fiecare parte a acordului pentru a confrunta împrejurările prevăzute la litera (c) și
 - (e) o descriere a programelor părților în vederea realizării unei reduceri treptate și, în cele din urmă, a unei eliminări a dispozițiilor neconforme cu acordul.
3. Părțile la un acord notificat în conformitate cu alineatul (1) oferă părților interesate o posibilitate rezonabilă de a se consulta cu acestea în privința acestui acord și iau observațiile lor în considerare. La cererea uneia dintre părțile interesate, acordul este examinat de Conferința Cartei, care poate adopta recomandări în această privință.
4. Conferința Cartei revizuieste periodic aplicarea acordurilor notificate în conformitate cu alineatul (1) și progresele realizate în vederea eliminării dispozițiilor acestor acorduri care nu sunt conforme cu dispozițiile GATT și instrumentele conexe aplicabile în temeiul articolului 29 alineatul (2) litera (a). La cererea uneia dintre părțile interesate, Conferința Cartei poate adopta recomandări referitoare la un astfel de acord.
5. Un acord precum cel prevăzut la articolul 29 alineatul (2) litera (b) poate intra în vigoare, în caz de urgență excepțională, fără notificarea și consultarea prevăzute la alineatul (1) litera (b), alineatele (2) și (3), cu condiția ca aceste notificări să fie făcute și ca posibilitatea de consultare să fie oferită cu rapiditate. În acest caz, părțile la acord comunică prompt, cu toate acestea, textul acordului, în conformitate cu alineatul (2) litera (a), după intrarea acestuia în vigoare.
6. Părțile contractante care sunt sau devin părți la un acord, astfel cum se prevede la articolul 29 alineatul (2) litera (b) se angajează să limiteze neconformitatea acestuia cu dispozițiile GATT și cu instrumentele conexe aplicabile în temeiul articolului 29 alineatul (2) litera (a) în cazuri strict necesare pentru a face față unor împrejurări speciale și să aplice acest acord astfel încât să se abată cât mai puțin de la acele dispoziții. Acestea depun eforturi pentru a lua măsuri de remediere în temeiul observațiilor părților interesate și al recomandărilor Conferinței Cartei.

11. Anexa D

DISPOZIȚII PROVIZORII PENTRU SOLUȚIONAREA LITIGIILOR COMERCIALE

[în conformitate cu articolul 29 alineatul (7)]

1. (a) În relațiile reciproce, părțile contractante depun toate eforturile, prin cooperare și consultări, pentru a ajunge la o soluționare satisfăcătoare de ambele părți a unui litigiu privind măsurile existente care ar putea afecta sensibil respectarea dispozițiilor aplicabile schimburilor în temeiul articolelor 5 sau 29.
 - (b) O parte contractantă poate adresa o cerere scrisă oricărei alte părți contractante pentru consultări referitoare la orice măsură existentă a altei părți contractante care, în opinia acesteia, poate afecta sensibil respectarea dispozițiilor aplicabile schimburilor în temeiul articolelor 5 sau 29. O parte contractantă care solicită consultări indică cât mai precis posibil măsura care face obiectul unei reclamații și indică dispozițiile articolului 5 sau ale articolului 29, precum și ale GATT și ale instrumentelor conexe pe care le consideră relevante. Cererile de consultări în aplicarea prezentului alineat sunt notificate secretariatului, care informează periodic părțile contractante asupra consultărilor în curs care au fost notificate.
 - (c) Orice parte contractantă tratează orice informație confidențială sau protejată identificată ca atare, conținută sau primită ca răspuns la o cerere scrisă sau obținută în cursul consultărilor, în același mod în care ea este tratată de către partea contractantă care a furnizat informația.
 - (d) Atunci când încearcă să rezolve probleme despre care o parte contractantă consideră că afectează respectarea dispozițiilor aplicabile comerțului în temeiul articolelor 5 sau 29, între ele și o altă parte contractantă, părțile contractante participante la consultări sau la alt mod de soluționare a litigiului depun eforturi pentru a evita o soluție cu impact negativ asupra activității comerciale a oricărei alte părți contractante.
2. (a) În cazul în care, în termen de șaiszeci de zile de la primirea cererii de consultări prevăzută la alineatul (1) litera (b), părțile contractante nu au soluționat litigiul și nici nu au convenit să-l rezolve prin conciliere, mediere, arbitraj sau altă metodă, orice parte contractantă poate adresa secretariatului o cerere scrisă în vederea constituirii comisiei de examinare prevăzute la literele (b)-(f). În cererea sa, partea contractantă care face cererea precizează obiectul litigiului și indică dispozițiile articolelor 5 sau 29, precum și ale articolelor din GATT și ale instrumentelor conexe considerate pertinente. Secretariatul trimite cu promptitudine copii ale cererii tuturor părților contractante.
 - (b) Interesele celorlalte părți contractante sunt luate în considerare în timpul soluționării unui litigiu. Orice altă parte contractantă care are un interes substanțial în cauză are dreptul să fie audiată de către comisia de examinare și să prezinte acesteia observații în scris, cu condiția ca părțile contractante în litigiu și secretariatul să fi primit o notificare scrisă referitoare la interesele sale cel târziu la data constituirii comisiei de examinare în conformitate cu litera (c).
 - (c) Comisia de examinare se consideră constituită după 45 de zile de la data primirii cererii scrise a unei părți contractante de către secretariat în conformitate cu litera (a).
 - (d) Comisia de examinare este constituită din trei membri care sunt aleși de secretarul general dintr-o listă menționată la alineatul (7). Cu excepția cazului în care părțile contractante în litigiu convin altfel, membrii comisiei de examinare nu pot fi cetățeni ai părților contractante care sunt părți ale litigiului sau care și-au notificat interesul lor în conformitate cu litera (b), nici cetățeni ai statelor membre ale unei organizații de integrare economică regională care este parte a litigiului sau care și-a notificat interesul în conformitate cu litera (b).
 - (e) Părțile contractante în litigiu reacționează în termen de zece zile lucrătoare la numirea membrilor comisiei de examinare și nu se opun numirilor, cu excepția unor motive imperative.
 - (f) Membrii comisiei de examinare apar în calitate de persoane particulare și nu primesc instrucțiuni de la nici un guvern sau orice alt organ. Fiecare parte contractantă se angajează să respecte aceste principii și să nu caute să influențeze membrii comisiei de examinare în executarea misiunii lor. La alegerea membrilor comisiei de examinare, se ia în considerare necesitatea de garantare a independenței acestora și de a face astfel încât comisia de examinare să reflecte orizonturi suficient de diferite și să dispună de un larg spectru de experiențe.
 - (g) Secretariatul notifică rapid tuturor părților contractante constituirea comisiei de examinare.
3. (a) Conferința Cartei adoptă pentru dezbaterile juriului un regulament de procedură conform cu prezenta anexă. Acest regulament de procedură trebuie să fie, de asemenea, cât mai apropiat posibil de cel din GATT și instrumentele conexe. Comisia de examinare are, de asemenea, dreptul să adopte norme suplimentare de procedură care nu sunt incompatibile cu regulamentul de procedură adoptat de Conferința Cartei sau normele din prezenta anexă. Atunci când se inițiază o procedură înaintea unei comisii de examinare, fiecare parte contractantă în litigiu și orice altă parte contractantă care și-a notificat interesul în conformitate cu alineatul (2) litera (b) are dreptul la cel puțin o audiere înaintea comisiei de examinare și la prezentarea în scris a observațiilor sale. Părțile contractante care sunt în litigiu au, de asemenea, dreptul să facă o contestație scrisă. Comisia de examinare poate aviza favorabil o cerere a unei alte părți contractante care și-a notificat interesul în conformitate cu alineatul (2) litera (b) de a avea acces la toate observațiile scrise prezentate juriului, cu consimțământul părții contractante care le-a formulat.

Dezbaterile comisiei de examinare sunt confidențiale. Comisia de examinare face o evaluare obiectivă a problemelor care i-au fost prezentate, inclusiv a elementelor de fapt ale disputei și conformitatea măsurilor cu dispozițiile aplicabile comerțului în temeiul articolelor 5 sau 29. În exercitarea funcțiilor sale, comisia de examinare consultă părțile contractante aflate în litigiu și le acordă o posibilitate adecvată de a ajunge la o soluționare satisfăcătoare pentru ambele părți. Cu excepția cazului în care părțile contractante convin altfel, comisia de examinare își întemeiază decizia pe argumentele și observațiile altor părți contractante aflate în litigiu. Acesta se inspiră din interpretările date GATT și instrumentelor conexe în cadrul GATT și nu pune la îndoială compatibilitatea cu articolul 5 sau articolul 29 a practicilor aplicate de către o parte contractantă care este parte a GATT în privința altor părți ale GATT cărora le aplică GATT și care nu sunt aplicate de celelalte părți la procedură din cadrul GATT.

Cu excepția cazului în care părțile contractante aflate în litigiu convin altfel, toate procedurile care implică o comisie de examinare, inclusiv publicarea raportului final, trebuie încheiate în termen de 180 de zile de la data constituirii comisiei de examinare; cu toate acestea, nerealizarea ansamblului de proceduri în acest termen nu aduce atingere valabilității raportului final.

- (b) Comisia de examinare își determină competența; această decizie este finală și obligatorie. Orice obiecție formulată de o parte contractantă aflată în litigiu referitoare la faptul că un litigiu nu intră în competența comisiei de examinare este examinată de către aceasta, care decide dacă obiecția trebuie tratată ca întrebare preliminară sau trebuie inclusă în fondul cauzei.
 - (c) Atunci când două sau mai multe cereri de constituire a unei comisii de examinare pentru soluționarea unor litigii substanțial similare, secretarul general poate numi o comisie unică, cu consimțământul tuturor părților contractante în litigiu.
4. (a) După examinarea argumentelor de dovedire a netemeinicii, comisia de examinare prezintă părților contractante aflate în litigiu partea descriptivă a proiectului de raport scris, inclusiv o enunțare a faptelor și un rezumat al argumentelor avansate de părțile contractante aflate în litigiu. Acestora li se acordă posibilitatea de a prezenta observații scrise referitoare la partea descriptivă în termenul stabilit de comisia de examinare.

După data stabilită pentru primirea observațiilor de la părțile contractante, comisia de examinare eliberează părților contractante aflate în litigiu un raport scris intermediar, incluzând atât partea descriptivă, cât și constatările și concluziile propuse de juriu. Într-un termen stabilit de juriu o parte contractantă aflată în litigiu poate prezenta comisiei de examinare o cerere scrisă de reexaminare de către juriu a aspectelor specifice ale raportului intermediar înainte de publicarea raportului final. Înainte de redactarea raportului final, comisia de examinare, la discreția sa, se poate întâlni cu părțile contractante aflate în litigiu pentru a discuta problemele ridicate în această cerere.

Raportul final include partea descriptivă a cauzei (incluzând o enunțare a faptelor și un rezumat al argumentelor aduse de către părțile contractante în litigiu), constatările și concluziile comisiei de examinare, precum și o discuție a argumentelor formulate privind aspectele specifice ale raportului intermediar în momentul revizuirii. Raportul final tratează toate problemele substanțiale care au fost aduse în fața comisiei de examinare și necesare pentru soluționarea litigiului și motivează concluziile comisiei de examinare.

Comisia de examinare își publică raportul final și îl pune rapid la dispoziția secretariatului și a părților contractante aflate în litigiu. Secretariatul distribuie cu prima ocazie tuturor părților contractante în litigiu raportul final împreună cu orice alte opinii scrise pe care o parte contractantă dorește să le anexeze.

- (b) În cazul în care consideră că o măsură introdusă sau menținută de către o parte contractantă nu este în conformitate cu o dispoziție a articolelor 5 sau 29 sau cu o dispoziție GATT sau a unui instrument conex care este aplicabil în temeiul articolului 29, comisia de examinare poate recomanda în raportul final ca partea contractantă să modifice sau să abandoneze măsura sau să o aplice în așa fel încât să fie în conformitate cu acea dispoziție.
- (c) Rapoartele comisiei de examinare sunt adoptate de Conferința Cartei. Pentru a lăsa suficient timp Conferinței Cartei pentru a examina rapoartele juriului, un raport este adoptat de Conferința Cartei numai după treizeci de zile de la data la care acesta a fost dat tuturor părților contractante de către secretariat. Părțile contractante care au de făcut obiecții la raportul comisiei de examinare indică în scris secretariatului motivele obiecțiilor lor cu cel puțin zece zile înainte de data la care raportul trebuie să fie examinat pentru a fi adoptat de Conferința Cartei, iar secretariatul le comunică rapid tuturor părților contractante. Părțile contractante aflate în litigiu și părțile contractante care și-au notificat interesul în conformitate cu alineatul (2) litera (b) au dreptul de a participa din plin la examinarea de către Conferința Cartei a raportului comisiei de examinare referitor la litigiu, iar opiniile lor sunt înregistrate integral.
- (d) Pentru a asigura o rezolvare efectivă a litigiilor în interesul tuturor părților contractante, este esențial ca deciziile și recomandările unui raport final al comisiei de evaluare, adoptat de Conferința Cartei, să fie respectate rapid. O parte contractantă care face obiectul unei decizii sau recomandări a unui raport final al unei comisii de examinare, adoptat de Conferința Cartei, informează Conferința Cartei despre intenția de a se conforma acestei decizii sau recomandări. În cazul în care îi este imposibil să se conformeze rapid, aceasta explică motivele sale Conferinței Cartei și, în temeiul acestei explicații, beneficiază de un termen rezonabil pentru a se conforma. Scopul soluționării unui litigiu este modificarea sau eliminarea măsurilor incompatibile.

5. (a) Atunci când o parte contractantă nu s-a conformat, în decursul unui termen rezonabil, unei decizii sau unei recomandări a unui raport final al juriului care a fost adoptat de către Conferința Cartei, o parte contractantă parte a litigiului care este lezată de această nerespectare poate adresa părții contractante care nu s-a conformat o cerere scrisă de a începe negocieri pentru a cădea de acord asupra unei compensații acceptabile de ambele părți. În cazul în care este sesizată astfel, partea contractantă care nu s-a conformat angajează rapid negocieri.
 - (b) În cazul în care partea contractantă care nu s-a conformat refuză negocierea sau dacă părțile contractante nu au ajuns la un acord în termen de treizeci de zile de la trimiterea cererii pentru negociere, partea contractantă lezată poate adresa Conferinței Cartei o cerere scrisă pentru autorizarea suspendării obligațiilor ce îi revin față de partea contractantă care nu s-a conformat în temeiul articolelor 5 sau 29.
 - (c) Conferința Cartei poate autoriza partea contractantă lezată să suspende acele obligații ale sale referitoare la partea contractantă care nu s-a conformat, în conformitate cu dispozițiile articolelor 5 sau 29 sau în conformitate cu dispozițiile GATT sau instrumentele conexe care se aplică în temeiul articolului 29, pe care partea contractantă lezată le consideră echivalente în împrejurările existente.
 - (d) Suspendarea obligațiilor este temporară și este aplicabilă numai până în momentul în care măsura considerată incompatibilă cu articolele 5 sau 29 a fost eliminată sau în care a fost găsită o soluție satisfăcătoare pentru ambele părți.
6. (a) Înainte de suspendarea acestor obligații, partea contractantă lezată informează partea contractantă care nu s-a conformat asupra naturii și nivelului suspendării propuse. În cazul în care partea contractantă care nu s-a conformat adresează secretarului general o obiecție scrisă asupra nivelului suspendării obligațiilor propus de către partea contractantă lezată, obiecția face obiectul arbitrajului, astfel cum se prevede mai jos. Suspendarea propusă se menține până când arbitrajul s-a încheiat și concluziile comisiei de arbitraj sunt definitive și obligatorii în conformitate cu litera (e).
 - (b) În conformitate cu alineatul (2) literele (d)-(f), secretarul general constituie o comisie de arbitraj care, în măsura în care este posibil, trebuie să fie aceeași comisie cu cea care adoptă decizia sau recomandarea prevăzută la alineatul (4) litera (d), pentru a examina nivelul obligațiilor pe care partea contractantă lezată le-a propus pentru suspendare. Cu excepția cazului în care Conferința Cartei decide altfel, regulamentul de procedură pentru deliberările juriului se adoptă în conformitate cu alineatul (3) litera (a).
 - (c) Comisia de arbitraj stabilește dacă nivelul obligațiilor propuse pentru suspendare de către partea contractantă lezată este excesiv în raport cu prejudiciul creat, și dacă este așa, în ce măsură. Acesta nu reexaminează natura obligațiilor suspendate, exceptând cazul în care acest aspect nu poate fi disociat de hotărârea nivelului obligațiilor suspendate.
 - (d) Comisia de arbitraj trimite decizia sa, în scris, părții contractante lezate și părții contractante care nu s-a conformat și secretariatului în termen de cel mult șaizeci de zile de la constituirea comisiei sau în orice alt termen convenit între cele două părți. Secretariatul prezintă decizia Conferinței Cartei în cel mai scurt termen posibil, dar cel târziu până la reuniunea Conferinței de după primirea deciziei.
 - (e) Decizia comisiei de arbitraj devine definitivă și obligatorie în termen de treizeci de zile de la data prezentării sale în fața Conferinței Cartei și orice nivel autorizat de suspendare a avantajelor poate fi aplicat de către partea contractantă lezată într-un mod pe care îl consideră echivalent în împrejurările respective, cu excepția cazului în care Conferința decide altfel înainte de expirarea perioadei de treizeci de zile.
 - (f) Suspendând orice obligație în ceea ce privește partea contractantă care nu s-a conformat, partea contractantă lezată depune eforturi, în măsura posibilului, pentru a nu afecta negativ schimburile oricărei alte părți contractante.
7. Fiecare parte contractantă, în cazul în care este și parte a GATT, poate desemna două persoane care, în cazul în care se declară dispuse și sunt capabile să fie membre într-o comisie de examinare în temeiul prezentei anexe, sunt membri care urmează să fie numiți în comisii însărcinate cu litigiile legate de GATT. Secretarul general poate, de asemenea, desemna, cu aprobarea Conferinței Cartei, cel mult zece persoane care se declară dispuse și pot face parte dintr-o comisie de examinare pentru a soluționa litigii în conformitate cu alineatele (2)-(4). Conferința Cartei poate, de asemenea, decide desemnarea, pentru același scop, a cel mult 20 de persoane, care figurează pe listele

altor organisme internaționale pentru soluționarea litigiilor și se declară dispuse și pot face parte din comisiile de examinare. Persoanele astfel desemnate constituie lista membrilor comisiilor de examinare pentru soluționarea litigiilor. Acestea sunt desemnate după criterii stricte de obiectivitate, onestitate și spirit de discernământ și trebuie să aibă, pe cât posibil, experiență în domeniul comerțului internațional și în problemele energetice, în special în privința dispozițiilor aplicabile în temeiul articolului 29. În exercitarea oricărei funcții care ține de prezenta anexă, cei desemnați nu trebuie să fie legați de sau să primească instrucțiuni de la o parte contractantă. Cei desemnați au un mandat de cinci ani care poate fi reînnoit, până când sunt desemnați succesorii lor. O persoană desemnată al cărei mandat a expirat continuă să îndeplinească funcțiile pentru care a fost aleasă în temeiul prezentei anexă. În cazul decesului, demisiei sau incapacității unei persoane desemnate, partea contractantă sau secretarul general care a desemnat acea persoană are dreptul să desemneze altă persoană pentru restul mandatului, această desemnare fiind supusă aprobării Conferinței Cartei.

8. Fără a aduce atingere dispozițiilor prezentei anexă, părțile contractante sunt invitate să se consulte în timpul procedurilor de soluționare a litigiilor în scopul rezolvării disputei.
 9. Conferința Cartei poate numi sau desemna alte organe sau instanțe însărcinate să îndeplinească funcțiile delegate de prezenta anexă secretariatului sau secretarului general.
-

12. Anexa B

FORMULE DE REPARTIZARE PENTRU ALOCAREA CHELTUIELILOR CARE DECURG DIN CARTĂ

[în conformitate cu articolul 37 alineatul (3)]

1. Contribuțiile plătibile de către părțile contractante sunt determinate de secretariat anual pe baza contribuției lor procentuale stabilite de ultima grilă de evaluare a bugetului periodic al Organizației Națiunilor Unite (completată cu informații despre contribuțiile teoretice pentru părțile contractante care nu sunt membre ale Organizației Națiunilor Unite).
 2. Contribuțiile sunt adaptate, dacă este necesar, pentru ca totalul contribuțiilor părților contractante să atingă un procent de 100 %.
-

13. Anexa PA

**LISTA SEMNATARILOR CARE NU ACCEPTĂ APLICAREA PROVIZORIE A ARTICOLULUI 45
ALINEATUL (3) LITERA (b)**

[în conformitate cu articolul 45 alineatul (3) litera (c)]

1. Republica Cehă
 2. Germania
 3. Ungaria
 4. Lituania
 5. Polonia
 6. Slovacia
-

14. Anexa T

MĂSURI TRANZITORII ADOPTATE DE PĂRȚILE CONTRACTANTE

[în conformitate cu articolul 32 alineatul (1)]

Lista părților contractante implicate care pot beneficia de un regim tranzitoriu

Albania	Letonia
Armenia	Lituania
Azerbaidjan	Moldova
Belarus	Polonia
Bulgaria	România
Croația	Rusia
Republica Cehă	Slovacia
Estonia	Slovenia
Georgia	Tadjikistan
Ungaria	Turkmenistan
Kazahstan	Ucraina
Kârgâstan	Uzbekistan

Lista dispozițiilor supuse unui regim tranzitoriu

<i>Dispoziția</i>	<i>Pagina</i>
Articolul 6 alineatul (2)	188
Articolul 6 alineatul (5)	190
Articolul 7 alineatul (4)	192
Articolul 9 alineatul (1)	193
Articolul 10 alineatul (7)	194
Articolul 14 alineatul (1) litera (d)	194
Articolul 20 alineatul (3)	195
Articolul 22 alineatul (3)	196

Articolul 6 alineatul (2)

„Fiecare parte contractantă asigură că, în limitele jurisdicției sale, există și se aplică actele cu putere de lege necesare și adecvate pentru a face față oricărui comportament anticoncurențial unilateral și concertat care se manifestă în activitățile economice din sectorul energetic”.

ȚARA: ALBANIA*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Nu există nici o lege privind protecția concurenței în Albania. Legea nr. 7746 din 28 iulie 1993 privind hidrocarburile și Legea nr. 7796 din 17 februarie 1994 privind mineralele nu conține asemenea dispoziții. Nu există nici o lege privind electricitatea, dar se află în curs de elaborare. Această lege ar trebui prezentată Parlamentului până la sfârșitul anului 1996. În aceste legi, Albania intenționează să includă dispoziții privind comportamentul anticoncurențial.

Eliminare

1 ianuarie 1998.

ȚARA: ARMENIA*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

În prezent, majoritatea sectoarelor energetice din Armenia sunt dominate de un monopol de stat. Nu există nici o lege pentru protecția concurenței. În consecință, dispozițiile privind concurența nu se aplică încă. Nu există nici o lege privind energia. Proiectele de lege privind energia ar trebui să fie prezentate Parlamentului în 1994. Se prevede ca legile să includă dispoziții privind comportamentul anticoncurențial, care vor fi armonizate cu legislația Comunității Europene în materie de concurență.

Eliminare

31 decembrie 1997.

ȚARA: AZERBAIDJAN*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Legislația antimonopol este în curs de elaborare.

Eliminare

1 ianuarie 2000.

ȚARA: BELARUS*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Legislația antimonopol este în curs de elaborare.

Eliminare

1 ianuarie 2000.

ȚARA: GEORGIA*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Legile privind demonopolizarea sunt, în prezent, în curs de elaborare în Georgia și acesta este motivul pentru care statul deține în continuare monopolul pentru aproape toate sursele și resursele energetice, ceea ce restricționează posibilitățile de concurență în domeniul energiei și carburanților.

Eliminare

1 ianuarie 1999.

ȚARA: KAZAHSTAN*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Legea privind dezvoltarea concurenței și restricția activităților de monopol (nr. 656 din 11 iunie 1991) a fost adoptată, dar are o natură generală. Este necesar să se dezvolte ulterior legislația, în special prin adoptarea unor modificări pertinente sau a unei noi legislații.

Eliminare

1 ianuarie 1998.

ȚARA: KÂRGHÂSTAN*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

A fost adoptată deja legea privind politicile antimonopol. Este nevoie de o perioadă de tranziție pentru adoptarea dispozițiilor acestei legi în sectorul energetic care este, în prezent, controlat strict de către stat.

Eliminare

1 iulie 2001.

ȚARA: MOLDOVA*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Legea privind restricția activităților de monopol și dezvoltarea concurenței din 29 ianuarie 1992 asigură o bază de organizare și juridică pentru dezvoltarea concurenței și pentru adoptarea de măsuri de prevenire, limitare și restricționare a activităților de monopol; aceasta este orientată spre aplicarea condițiilor economiei de piață. Cu toate acestea, această lege nu prevede măsuri concrete privind comportamentele anticoncurențiale în sectorul energetic și nici nu acoperă complet cerințele articolului 6.

În 1995, se vor trimite Parlamentului proiecte de lege privind concurența și un program național de demonopolizare a economiei. Proiectul de lege pentru energie, care va fi, de asemenea, prezentat Parlamentului în 1995, va acoperi problemele referitoare la demonopolizare și dezvoltarea concurenței în sectorul energetic.

Eliminare

1 ianuarie 1998.

ȚARA: ROMÂNIA*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Regulile de concurență nu se aplică încă în România. Proiectul de lege privind protecția concurenței a fost trimis Parlamentului României și ar trebui să fie adoptat în 1994.

Proiectul conține dispoziții referitoare la comportamentul anticoncurențial, armonizate cu dreptul Comunității Europene în materie de concurență.

Eliminare

31 decembrie 1996.

ȚARA: FEDERAȚIA RUSĂ*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Federația.

Descriere

A fost creat în Federația Rusă un cadru global în vederea adoptării unei legislații antimonopol, dar trebuie adoptate, în special în sectorul energetic, alte măsuri juridice și organizaționale pentru prevenirea, limitarea și suspendarea activităților de monopol și a concurenței neloiale.

Eliminare

1 iulie 2001.

ȚARA: SLOVENIA*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Legea privind protecția concurenței, adoptată în 1993 și publicată în Jurnalul Oficial nr. 18/93 tratează comportamentul anticoncurențial în general. Legea existentă conține, de asemenea, condițiile pentru instaurarea autorităților responsabile de concurență. În prezent, autoritatea principală în materie de concurență este Oficiul de protecție a concurenței din Ministerul Relațiilor Economice și Dezvoltării. Ținând cont de importanța sectorului energetic, se prevede o lege separată în acest sens și, prin urmare, este necesar un timp mai îndelungat pentru o conformare deplină.

Eliminare

1 ianuarie 1998.

ȚARA: TADJIKISTAN*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

În 1993, Tadjikistanul adoptă legea demonopolizării și concurenței. Cu toate acestea, ca urmare a situației economice dificile din Tadjikistan, aplicarea legii a fost temporar suspendată.

Eliminare

31 decembrie 1997.

<p>ȚARA: TURKMENISTAN</p> <p>Sector</p> <p>Toate sectoarele energetice.</p> <p>Nivelul de reglementare</p> <p>Național.</p> <p>Descriere</p> <p>Comisia pentru restricționarea activităților de monopol a fost creată ca urmare a Deciziei nr. 1532 a președintelui Turkmenistanului la 21 octombrie 1993; aceasta funcționează în prezent; sarcina acesteia este de a proteja întreprinderile și alte entități de comportamente și practici de monopol și de a promova stabilirea unor principii de reglementare a pieței pe baza dezvoltării concurenței și a spiritului de întreprinzător.</p> <p>Legislația și reglementările ar trebui dezvoltate mai mult, pentru a controla comportamentul antimonopol al întreprinderilor în activitățile economice din sectorul energetic.</p>	<p><i>Eliminare</i></p> <p>1 iulie 2001.</p>
<p>ȚARA: UZBEKISTAN</p> <p>Sector</p> <p>Toate sectoarele energetice.</p> <p>Nivelul de reglementare</p> <p>Național.</p> <p>Descriere</p> <p>Legea privind activitățile de monopol restrictive adoptată în Uzbekistan este în vigoare din iulie 1992. Cu toate acestea, legea [astfel cum se precizează la articolul 1 alineatul (3)] nu reglementează și activitățile întreprinderilor din sectorul energetic.</p>	<p><i>Eliminare</i></p> <p>1 iulie 2001.</p>

Articolul 6 alineatul (5)

„Atunci când o parte contractantă consideră că un anumit comportament anticoncurențial observat în regiunea unei alte părți contractante are un efect negativ asupra unui interes major legat de obiectivele definite la prezentul articol, partea contractantă poate notifica cealaltă parte contractantă și poate cere ca autoritățile competente ale acesteia în materie de concurență să inițieze o acțiune coercitivă corespunzătoare. Partea contractantă notificatoare include în această notificare informații suficiente care să permită părții contractante notificate să identifice comportamentul anticoncurențial care face obiectul notificării și propune în același timp alte informații și toată cooperarea de care este capabilă. Partea contractantă notificată sau, după cum este cazul, autoritățile competente în materie de concurență se pot consulta cu autoritățile responsabile în materie de concurență ale părții contractante notificatoare și acordă considerație deplină cererii celeilalte părți pentru a decide dacă vor iniția sau nu o acțiune coercitivă referitoare la un pretins comportament anticoncurențial indicat în notificare. Partea contractantă notificată informează cealaltă parte asupra deciziei proprii sau asupra deciziei autorităților competente în materie de concurență și îi comunică, dacă dorește, motivele deciziei sale. În cazul în care este inițiată o acțiune coercitivă, partea contractantă care a primit notificarea informează cealaltă parte asupra rezultatului său și, în măsura posibilului, asupra oricărei evoluții intermediare semnificative”.

<p>ȚARA: ALBANIA</p> <p>Sector</p> <p>Toate sectoarele energetice.</p> <p>Nivelul de reglementare</p> <p>Național.</p> <p>Descriere</p> <p>În Albania, nu există instituții desemnate să aplice regulile de concurență. Aceste instituții vor fi prevăzute de legea privind protecția concurenței care este planificată să fie finalizată în 1996.</p> <p><i>Eliminare</i></p> <p>1 ianuarie 1999.</p>	<p><i>Nivelul de reglementare</i></p> <p>Național.</p> <p><i>Descriere</i></p> <p>Nu există în Armenia instituții însărcinate cu aplicarea dispozițiilor alineatului în cauză.</p> <p>Legile privind energia și protecția concurenței ar trebui să includă dispoziții privind crearea acestor instituții.</p> <p><i>Eliminare</i></p> <p>31 decembrie 1997.</p>
<p>ȚARA: ARMENIA</p> <p>Sector</p> <p>Toate sectoarele energetice.</p>	<p>ȚARA: AZERBAIDJAN</p> <p>Sector</p> <p>Toate sectoarele energetice.</p> <p><i>Nivelul de reglementare</i></p> <p>Național.</p>

Descriere

Autoritățile antimonopol vor fi instalate după adoptarea legislației antimonopol.

Eliminare

1 ianuarie 2000.

ȚARA: **BELARUS**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Autoritățile antimonopol vor fi instalate după adoptarea legislației antimonopol.

Eliminare

1 ianuarie 2000.

ȚARA: **GEORGIA**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Legile privind demonopolizarea sunt, în prezent, în curs de elaborare în Georgia și, din acest motiv, nu există la ora actuală autorități oficiale în materie de concurență.

Eliminare

1 ianuarie 1999.

ȚARA: **KAZAHSTAN**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

În Kazahstan, a fost creat un comitet antimonopol dar activitatea acestuia are nevoie de îmbunătățiri atât din punct de vedere legislativ, cât și organizațional pentru a elabora un mecanism veritabil, care să soluționeze reclamațiile în legătură cu comportamentele anticoncurențiale.

Eliminare

1 ianuarie 1998.

ȚARA: **KÂRGÂSTAN**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Nu există în Kârgâstan un mecanism care să controleze comportamentul anticoncurențial și nici o legislație adecvată în materie. Este necesar să se instaureze autorități antimonopol pertinente.

Eliminare

1 iulie 2001.

ȚARA: **MOLDOVA**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Ministerul Economiei este responsabil de controlul concurenței în Moldova. S-au adus modificări pertinente la legea de reglementare a încălcărilor normelor administrative, care prevăd penalități pentru întreprinderile monopoliste care contravin regulilor de concurență.

Proiectul de lege privind concurența care este, în prezent, în curs de elaborare va conține dispoziții referitoare la aplicarea regulilor de concurență.

Eliminare

1 ianuarie 1998.

ȚARA: **ROMÂNIA**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Instituțiile însărcinate cu aplicarea dispozițiilor acestui alineat încă nu au fost create.

Instituțiile însărcinate cu aplicarea regulilor de concurență sunt prevăzute în proiectul de lege privind protecția concurenței, care ar trebui adoptată în cursul anului 1994.

Proiectul de lege prevede și o perioadă de 9 luni pentru aplicare, perioadă care începe de la data publicării.

În conformitate cu Acordul european de instituire a unei asocieri între România și Comunitățile Europene, România beneficiază de un termen de cinci ani pentru aplicarea dispozițiilor privind concurența.

Eliminare

1 ianuarie 1998.

ȚARA: **TADJIKISTAN**ȚARA: **UZBEKISTAN***Sector*

Toate nivelele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Tadjikistanul adoptă legile privind demonopolizarea și concurența; instituțiile însărcinate cu aplicarea regulilor de concurență sunt în curs de organizare.

Eliminare

31 decembrie 1997.

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Legea privind restricționarea activităților de monopol, adoptată în Uzbekistan, este în vigoare din iulie 1992. Cu toate acestea, legea [astfel cum se precizează la articolul 1 alineatul (3)] nu reglementează și activitățile întreprinderilor din sectorul energetic.

Eliminare

1 iulie 2001.

Articolul 7alineatul (4)

„În cazul în care echipamentele de transport energetic nu permit tranzitul de materiale și produse energetice în condiții comerciale, părțile contractante nu creează obstacole în calea stabilirii unor noi capacități, cu excepția cazului în care se prevede altfel în legislația aplicabilă și conformă cu alineatul (1)”.

ȚARA: **AZERBAIDJAN**ȚARA: **BULGARIA***Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Este necesar să se adopte un set de măsuri legislative privind energia, inclusiv proceduri de licență pentru reglementarea tranzitului. În timpul unei perioade de tranziție, se preconizează construirea și modernizarea liniilor de transmisie, precum și crearea de capacități care să alinieze nivelul tehnic al acestora la cerințele mondiale și să le adapteze la condițiile economiei de piață.

Eliminare

31 decembrie 1999.

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Bulgaria nu are nici o lege pentru reglementarea tranzitului materialelor și produselor energetice. O restructurare generală este în curs în sectorul energetic, inclusiv instituirea unui cadru instituțional și adoptarea de acte cu putere de lege și acte administrative.

Eliminare

O perioadă de tranziție de șapte ani este necesară pentru a conforma legislația privind tranzitul materialelor și produselor energetice la prezenta dispoziție.

1 iulie 2001.

ȚARA: **BELARUS**ȚARA: **GEORGIA***Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Se lucrează la elaborarea legilor privind energia, terenurile și alte sectoare și, până la adoptarea lor finală, rămân incerte condițiile pentru crearea de noi capacități de transport pentru energie pe teritoriul Belarus.

Eliminare

31 decembrie 1998.

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Este necesar să se pregătească o serie de măsuri legislative în domeniu. În prezent, transportul și tranzitul diferitelor surse de energie se efectuează în condiții substanțial diferite în Georgia (energie electrică, gaze naturale, produse petroliere, cărbune).

Eliminare

1 ianuarie 1999.

ȚARA: **UNGARIA**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

În conformitate cu legislația actuală, stabilirea și exploatarea liniilor de transmisie de înaltă tensiune fac încă obiectul unui monopol de stat.

Crearea unui cadru juridic și de reglementare nou pentru stabilirea, exploatarea și proprietatea liniilor de transmisie de înaltă tensiune este în curs de pregătire.

Ministerul Industriei și Comerțului a luat deja inițiativa de a prezenta o nouă lege privind energia electrică, care va avea impact și asupra Codului civil și asupra legii concesiunilor. Compatibilitatea va putea fi asigurată din momentul intrării în vigoare a noii legi privind electricitatea și a decretelor conexe.

Eliminare

31 decembrie 1996.

ȚARA: **POLONIA**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Legea poloneză privind energia, care este în stadiul final de coordonare, prevede instituirea unor noi reglementări juridice similare cu acelea aplicate de țările cu economie de piață (licențe pentru producerea, transmiterea, distribuția și comerțul în sectoarele energetice). Până la adoptarea de către Parlament, este necesară suspendarea temporară a obligațiilor ce decurg din prezentul paragraf.

Eliminare

31 decembrie 1995.

Articolul 9 alineatul (1)

„Părțile contractante recunosc importanța piețelor deschise de capital în încurajarea fluxului de capital pentru finanțarea schimburilor de materiale și produse energetice, și pentru realizarea și facilitarea investițiilor în activitățile economice din sectorul energetic pe teritoriul altor părți contractante, în special al celor aflate în tranziție economică. În consecință, fiecare parte contractantă se străduiește pentru promovarea condițiilor de acces la piața de capital proprie pentru companiile și cetățenii altor părți contractante, în scopul finanțării comerțului cu materiale și produse energetice și în scopul investițiilor în activitatea economică din sectorul energetic pe teritoriul acelor alte părți contractante, pe baze nu mai puțin favorabile decât acelea acordate companiilor și resortisanților proprii în aceleași circumstanțe, sau companiilor și resortisanților oricărei alte părți contractante sau stat terț, reținându-se regimul cel mai favorabil”.

ȚARA: **AZERBAIDJAN**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Legislația pertinentă este în curs de elaborare.

Eliminare

1 ianuarie 2000.

Eliminare

1 ianuarie 2000.

ȚARA: **GEORGIA**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Legislația pertinentă este în curs de elaborare.

ȚARA: **BELARUS**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Legislația pertinentă este în curs de elaborare.

Eliminare

1 ianuarie 1997.

ȚARA: **KAZAHSTAN**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

ȚARA: **KÂRGÂSTAN**

Național.

Sector

Toate sectoarele energetice.

Descriere

Nivelul de reglementare

Proiectul de lege privind investițiile străine este în curs de aprobare, în vederea adoptării de către Parlament în toamna anului 1994.

Național.

Descriere

Legislația pertinentă este în curs de elaborare.

Eliminare

Eliminare

1 iulie 2001.

1 iulie 2001.

Articolul 10 alineatul (7) – Măsuri speciale

„Fiecare parte contractantă acordă investițiilor realizate în regiunea sa de către investitorii altor părți contractante, precum și activităților lor conexe, inclusiv gestionarea, menținerea, folosirea, beneficierea de sau lichidarea, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat investițiilor făcute de investitorii proprii sau de investitorii oricărei alte părți contractante sau ai oricărui stat terț, precum și gestionării, menținerii, folosirii, beneficierii de sau lichidării, reținându-se tratamentul cel mai favorabil.”

ȚARA: **BULGARIA**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Persoanele străine nu pot să dobândească drepturi de proprietate asupra terenurilor. O societate comercială ale cărei acțiuni sunt deținute în proporție mai mare de 50 % de persoane străine nu poate să dobândească drepturi de proprietate asupra terenurilor agricole.

Cetățenii străini și persoanele juridice străine nu pot să dobândească drepturi de proprietate asupra terenurilor, exceptând moștenirea legală. În acest caz, aceștia trebuie să le cedeze.

O persoană străină poate dobândi drepturi de proprietate asupra construcțiilor, dar fără a dispune de drepturile de proprietate asupra terenului.

Persoanele străine sau societățile comerciale aflate sub controlul unor participații străine trebuie să obțină o autorizație pentru exercitarea următoarelor activități:

- explorarea, valorificarea și extracția resurselor naturale din apele teritoriale, platforma continentală sau din regiunea economică exclusivă;
- achiziționarea de bunuri imobile în regiunile geografice desemnate de Consiliul Miniștrilor;
- autorizațiile se eliberează de către Consiliul de Miniștri sau de către un organ autorizat de Consiliul de Miniștri.

Eliminare

1 iulie 2001.

Articolul 14 alineatul (1) litera (d)

„Fiecare parte contractantă garantează, cu privire la investițiile efectuate în regiunea sa de către investitorii oricărei alte părți contractante, libertatea transferurilor spre și dinspre regiunea proprie și în afara acesteia, inclusiv transferul:

câștigurilor necheltuite și al altor remunerații ale personalului angajat din străinătate în legătură cu acea investiție.”

ȚARA: **BULGARIA**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Resortisanții străini angajați în întreprinderi care au mai mult de 50 % participare străină sau de către o persoană străină înregistrată ca persoană fizică care desfășoară activități de comerț în mod independent sau o filială sau o reprezentanță a unei întreprinderi străine în Bulgaria, care își primesc salariile în lea bulgărești, pot cumpăra monedă străină pentru o sumă care să nu depășească 70 % din salariul lor, inclusiv plățile pentru securitatea socială.

Eliminare

1 iulie 2001.

ȚARA: UNGARIA*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

În conformitate cu articolul 33 din Legea privind investițiile străine în Ungaria, directorii, administratorii, membrii străini ai Consiliului de

control și angajații străini pot transfera până la 50 % din venitul lor profesional net prin intermediul băncii întreprinderii lor.

Eliminare

Eliminarea acestei restricții particulare depinde de progresul pe care Ungaria este în măsură să îl facă în aplicarea programului de liberalizare a ratelor de schimb, al cărui obiectiv final este convertibilitatea deplină a forintului. Această restricție nu creează bariere pentru investitorii străini. Eliminarea se bazează pe dispozițiile articolului 32.

1 iulie 2001.

Articolul 20 alineatul (3)

„Fiecare parte contractantă desemnează unul sau mai multe puncte de informare cărora li se pot adresa cereri de informare cu privire la actele cu putere de lege, normele administrative, hotărârile judecătorești și deciziile administrative menționate anterior și comunică rapid localizarea acestor puncte secretariatului, care le comunică tuturor celor interesați, la cerere.”

ȚARA: ARMENIA*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

În Armenia, nu există încă nici un punct de informare oficial, căruia să-i poată fi adresate cereri de informare asupra actelor cu putere de lege și altor norme administrative relevante. De asemenea, nu există nici un centru de informare. Există un plan de înființare a unui astfel de centru în 1994/1995. Este solicitată asistență tehnică.

Eliminare

31 decembrie 1996.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

În Belarus, nu există încă nici un oficiu de informare, căruia să-i poată fi adresate cereri de informare cu privire la actele cu putere de lege, normele administrative, hotărârile judecătorești și deciziile administrative. În ceea ce privește hotărârile judecătorești și deciziile administrative, practica este de a nu le publica.

Eliminare

31 decembrie 1998.

ȚARA: KAZAHSTAN*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Procesul de înființare a punctelor de informare a început. În ceea ce privește hotărârile judecătorești și deciziile administrative, acestea nu sunt publicate în Kazahstan (cu excepția anumitor decizii luate de Curtea Supremă), deoarece nu se consideră a fi izvoare de drept. Pentru modificarea practicii existente, va fi necesară o lungă perioadă de tranziție.

Eliminare

1 iulie 2001.

ȚARA: AZERBAIDJAN*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

În Azerbaidjan, nu există încă nici un punct de informare, căruia să-i poată fi adresate cereri de informare asupra actelor cu putere de lege relevante. În prezent, aceste informații se găsesc concentrate la diferite organisme.

Eliminare

31 decembrie 1997.

ȚARA: MOLDOVA*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

ȚARA: BELARUS*Sector*

Toate sectoarele energetice.

Descriere

Este necesară stabilirea unor puncte de informare.

Eliminare

31 decembrie 1995.

ȚARA: **FEDERAȚIA RUSĂ**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Federația și republicile constitutive.

Descriere

Până în prezent, nu există nici un punct de informare oficial în Federația Rusă, căruia să-i poată fi adresate cereri de informare cu privire la actele cu putere de lege sau alte reglementări pertinente. În ceea ce privește hotărârile judecătorești și deciziile administrative, acestea nu sunt considerate izvoare de drept.

Eliminare

31 decembrie 2000.

ȚARA: **SLOVENIA**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

În Slovenia, nu există încă nici un punct de informare oficial, căruia să-i poată fi adresate cereri de informare cu privire la actele cu putere de lege și alte reglementări pertinente. În prezent, aceste informații sunt disponibile la anumite ministere. Legea privind investițiile străine, care este în curs

de elaborare, prevede crearea unui astfel de punct de informare.

Eliminare

1 ianuarie 1998.

ȚARA: **TADJIKISTAN**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

În Tadjikistan, nu există încă nici un punct de informare, căruia să-i poată fi adresate cereri de informare cu privire la actele cu putere de lege și alte reglementări pertinente. Nu este decât o problemă de fonduri disponibile.

Eliminare

31 decembrie 1997.

ȚARA: **UCRAINA**

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Este necesară îmbunătățirea transparenței actuale a legislațiilor până la nivelul practicilor internaționale. Ucraina va trebui să înființeze puncte de informare cu privire la actele cu putere de lege, normele administrative, hotărârile judecătorești și deciziile administrative, precum și la standardele cu aplicare generală.

Eliminare

1 ianuarie 1998.

Articolul 22 alineatul (3)

„Fiecare parte contractantă asigură că, atunci când aceasta creează sau menține o entitate și investește acea entitate cu competențe de reglementare administrative sau de altă natură, această entitate exercită aceste competențe într-un mod compatibil cu obligațiile care îi revin părții contractante în temeiul prezentului tratat.”

ȚARA: **REPUBLICA CEHĂ**

Sector

Industria uraniului și industria nucleară.

Nivelul de reglementare

Național.

Descriere

Cu scopul de a reduce rezervele de minereu de uraniu care sunt stocate de Administrația rezervelor de materiale ale statului, nu se autorizează importurile de minereu sau de concentrate de uraniu, inclusiv fasciculele de combustibil de uraniu care nu sunt de origine cehă.

Eliminare

1 iulie 2001.

ANEXA 2

DECIZII PRIVIND CARTA EUROPEANĂ A ENERGIEI

Conferința Cartei europene a energiei adoptă următoarele decizii:

și

1. În ceea ce privește tratatul în ansamblu

În eventualitatea unui conflict între Tratatul privind Spitsbergen din 9 februarie 1920 (Tratatul Svalbard) și Tratatul privind Carta Energiei, Tratatul privind Spitsbergen este prioritar în cazul conflictului menționat, fără a prejudicia pozițiile părților contractante în privința Tratatului Svalbard. În eventualitatea unui astfel de conflict sau a unui litigiu în legătură cu existența unui astfel de conflict sau cu întinderea lui, articolul 16 și partea V din Tratatul privind Carta Energiei nu sunt aplicabile.

2. În ceea ce privește articolul 10 alineatul (7)

Federația Rusă poate solicita ca întreprinderile cu participare străină să obțină aprobarea legală pentru leasingul referitor la un bun de proprietate federală, cu condiția ca Federația Rusă să asigure fără excepție că acest proces nu se aplică în mod discriminatoriu între investițiile investitorilor altor părți contractante.

3. În ceea ce privește articolul 14 ⁽¹⁾

1. Termenul „libertate a transferurilor” care apare la articolul 14 alineatul (1) nu exclude o parte contractantă (denumită în continuare „parte limitatoare”) de la aplicarea restricțiilor privind fluxurile de capitaluri ale propriilor investitori, cu condiția ca:

(a) aceste restricții să nu împiedice exercitarea drepturilor acordate în temeiul articolului 14 alineatul (1) investitorilor altor părți contractante în ceea ce privește investițiile lor;

(b) astfel de restricții să nu afecteze tranzacțiile curente

(c) partea contractantă să asigure ca investițiilor din regiunea sa ale investitorilor tuturor celorlalte părți contractante să li se acorde, în ceea ce privește transferurile, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel care li se acordă investițiilor investitorilor oricărei alte părți contractante sau ale oricărui stat terț, reținându-se tratamentul care este cel mai favorabil.

2. Prezenta decizie va fi examinată de Conferința Cartei după cinci ani de la intrarea în vigoare a tratatului, dar cel târziu la data prevăzută la articolul 32 alineatul (3).

3. Nici o parte contractantă nu are dreptul de a aplica aceste restricții, cu condiția să nu fie un stat care a făcut parte din fosta Uniune a Republicilor Sovietice Socialiste, care a notificat secretariatului provizoriu în scris, înainte de 1 iulie 1995, că dorește să poată aplica restricții în conformitate cu prezenta decizie.

4. Pentru evitarea oricărei neclarități, prezenta decizie nu derogă, în ceea ce privește articolul 16, de la drepturile care rezultă din acesta pentru părțile contractante, investitori sau investițiile acestora, nici de la obligațiile părților contractante.

5. În sensul prezentei decizii:

„tranzacțiile curente” sunt plățile curente legate de circulația bunurilor, serviciilor sau persoanelor, realizate conform practicilor internaționale normale, și nu includ înțelegeri care constituie din punct de vedere material o combinație comercială curentă și o operație de capital, ca de exemplu o amânare a plăților și avansurilor, menită să ocolească legislația respectivă a părții limitatoare în domeniu.

4. În ceea ce privește articolul 14 alineatul (2)

Fără a aduce atingere condițiilor enunțate la articolul 14 și altor obligații internaționale, România depune eforturi, în cursul tranziției către convertibilitatea totală a monedei naționale, să ia măsurile corespunzătoare pentru a îmbunătăți eficacitatea procedurilor sale de transfer al veniturilor din investiții și garantează, în toate cazurile, aceste transferuri în monedă liber convertibilă, fără restricții sau întârzieri mai mari de șase luni. România asigură că investițiile efectuate în regiunea sa de către investitorii tuturor celorlalte părți contractante beneficiază, în materie de transferuri, de un tratament nu

(1) Prezenta decizie a fost elaborată înțelegându-se că părțile contractante care intenționează să o invoce și care, de asemenea, au încheiat acorduri de parteneriat și cooperare cu Comunitatea Europeană și statele membre, conținând un articol care privilegiază tratatul în raport cu aceste acorduri, vor proceda la un schimb de scrisori, care va avea ca efect juridic aplicarea articolului 16 din tratat între ele în ceea ce privește prezenta decizie. Schimburile de scrisori au loc în timp util, înainte de semnare.

mai puțin favorabil decât cel care se acordă investițiilor făcute de investitorii oricărei alte părți contractante sau ai oricărui stat terț, reținându-se tratamentul care este mai favorabil.

5. În ceea ce privește articolul 24 alineatul (4) litera (a) și articolul 25

Investițiile unui investitor prevăzute la articolul 1 alineatul (7) litera (a) punctul (ii) sau ale unei părți contractante care nu este parte a AIE sau membră a unei zone de liber schimb sau a unei uniuni vamale beneficiază de tratamentul acordat de AIE, de

zona de liber schimb sau de uniunea vamală, cu condiția ca beneficiarii investițiilor:

(a) să aibă sediul social, administrația centrală sau sediul principal în regiunea unei părți a AIE sau a unui membru al aceluși spațiu de liber schimb sau al acelei uniuni vamale

sau

(b) în cazul în care aceste investiții au numai sediul social pe acel teritoriu, să aibă o legătură efectivă și continuă cu economia uneia dintre părțile AIE, a unui membru al acelei zone de liber schimb sau al acelei uniuni vamale.